

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ISLÁMSKÝ TERORISMUS V EVROPĚ

Autor práce: Michal Zemek

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Dr. Ing. Štefanu Danicsovi, Ph.D, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ZEMEK, M. *Islámský terorismus v Evropě : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 66 s. Vedoucí bakalářské práce : doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Klíčová slova: terorismus, islám, Islámský stát, al-Káida, radikalismus, protiteroristické nástroje EU, opatření proti terorismu

Bakalářská práce se zabývá terorismem jako globálním problémem, Islámským státem a jeho aktuálními projevy. Teoretická část práce se zaměřuje na definici obecných pojmů týkajících se terorismu, islámu a popisuje vznik, historii islamistických organizací a jejich projevy. Dále se zabývá protiteroristickými právními a politickými nástroji a zmiňuje důležité body ve vytváření těchto nástrojů. Praktická část bakalářské práce je cílena na analýzu aktuálních projevů Islámského státu, porovnání Islámského státu s al-Káidou a dále obsahuje zamyšlení nad případnou budoucností Islámského státu.

ABSTRACT

ZEMEK, M. *Islamic Terrorism in Europe v Evropě : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 66 p. Supervisor : doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Key words: Terrorism, Islam, Islamic state, al-Qaeda, radicalism, EU anti-terrorism instruments, anti-terrorism measures

The bachelor thesis deals with terrorism as a global problem, the Islamic state and its current manifestations. The theoretical part is focused on the definition of general concepts related to terrorism, Islam and it describes the origins, history of Islamic organizations and their manifestations. It also deals with anti-terrorism legal and political instruments and it mentions important points in the creation of these instruments. The practical part of the bachelor thesis is aimed at analyzing the actual manifestations of the Islamic state, comparing the Islamic state with al-Qaeda, and also reflecting on the possible future of the Islamic state.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Minimální definice a charakteristika terorismu	10
2.1 Typologie terorismu	11
2.2 Současný terorismus.....	13
2.2.1 Islámský terorismus	14
2.2.2 Sebevražedný terorismus	14
3 Islám.....	16
3.1 Sunnité.....	17
3.2 Šiité.....	18
3.3 Islamismus.....	19
3.3.1 Džihád	20
3.3.1 Salafismus a wahhábismus.....	21
3.3.2 Islamistické organizace	22
3.4 Islámský stát	26
3.4.1 Nástin vzniku	26
3.4.2 Další vývoj Islámského státu	27
3.5 Vybrané teroristické činy páchané islamisty.....	30
4 Analýza aktuálních projevů Islámského státu.....	37
5 Protiteroristické nástroje Evropské unie	40
5.1 Protiteroristické politické nástroje Evropské Unie.....	41
5.1.1 Evropská bezpečnostní strategie (2003).....	41
5.1.2 Prohlášení k boji proti terorismu (Madrid – 2004)	44
5.1.3 Akční plán EU na boj proti terorismu (2004)	45
5.1.4 Prohlášení Rady k útokům v Londýně (2005)	46
5.1.5 Strategie EU pro boj proti terorismu (2005)	46
5.1.6 Akční plán EU boje proti terorismu (2006)	50

5.1.7	Strategie EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů (2005).....	50
5.2	Protiteroristické právní nástroje Evropské unie	51
5.3	Nová protiteroristická opatření EU	53
5.3.1	Návrh směrnice o boji proti terorismu (2015-2020)	53
5.3.2	Směrnice č. 2015/849 o opatřeních proti praní peněz nebo financování terorismu	54
5.3.3	Akční plán EU ohledně střelných zbraní a výbušnin.....	56
5.4	Boj proti terorismu v rámci České Republiky.....	59
	Závěr	60
	Seznam použitých zdrojů	61
	Seznam zkratk	65
	Seznam tabulek a grafů	Chyba! Záložka není definována.
	Přílohy	Chyba! Záložka není definována.

Úvod

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolil islámský terorismus v Evropě. Pro tento námět jsem se rozhodl kvůli zájmu rozšíření si vědomostí a zkvalitnění osobního náhledu na danou problematiku. V neposlední řadě byla důvodem k výběru aktuálnost této problematiky.

Terorismus působí značné problémy v dnešním světě. Například strach z cestování je pro některé lidi posílen hlavně díky obavě z teroristického útoku. Terorismus nevyvolává jen strach, nezabíjí jen desítky nebo stovky lidí, ale také je nemalým problémem v oblasti turistického ruchu a tím pádem i světové ekonomiky. Proti všem těmto problémům se snaží bojovat velké množství lidí a někteří za to položí i svůj život. Armády několika desítek zemí bojují proti organizacím, které nemají slitování a neuznávají základní lidská práva. I když jsou tyto boje sváděny na území blízkého východu a mohlo by se zdát, že zbytek světa tím nebude ovlivněn, je to právě naopak a tyto teroristické organizace provádí podlé a nečekané útoky na civilní obyvatelstvo po celém světě.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol. První kapitola se zabývá cílem a metodikou práce. Druhá kapitola je zaměřena na definici, charakteristiku terorismu a jeho typologii, dále je zde analyzován současný terorismus a také taktika sebevražedného terorismu. Třetí kapitola se věnuje historii a vzniku islámu, rozdělení muslimů na sunnity a šíity, ideologickým proudům, džihádu a radikálním směrům v rámci islámu. Velká část této kapitoly je věnována islámským organizacím jako jsou Muslimské bratrstvo, al-Káida, Tálibán a především Islámský stát. Dále jsou zde popsány vybrané teroristické činy páchané islamistickými teroristickými organizacemi. Analýzou těchto činů a porovnáním Islámského státu s al-Káidou se zabývá kapitola čtvrtá. V této kapitole se dále nachází zamyšlení nad případnou budoucností IS. Poslední kapitola je cílena na protiteroristické politické a právní nástroje Evropské unie.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

V dnešní době představuje islamistický terorismus jednu z nejzávažnějších bezpečnostních hrozeb pro současné demokracie v euroatlantickém bezpečnostním prostoru, včetně ČR. Islamistický terorismus je jedním z mnoha problémů souvisejících se soudobým islámem.

Cílem práce je představení minimální definice terorismu a charakteristika islamistického terorismu jako globální bezpečnostní hrozby. A analýza aktuálních projevů IS v EU. Zároveň budou popsány politické a právní protiteroristické nástroje Evropské unie a její opatření vůči radikalizaci.

Hlavními zdroji práce se staly publikace zaměřené na problematiku terorismu, islámu, Islámského státu a především na protiteroristické nástroje Evropské unie od autora Bohumila Pikny *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*.

2 Minimální definice a charakteristika terorismu

Původ slova terorismus začíná v latinských slovech terror (strach, hrůza, zděšení), či ve verbu terreo (třást se, strašit).¹ Můžeme tedy shledat, že vlastností terorismu je šíření strachu. Většina expertů se shodne na tom, že jde o násilné zastrašování a lze tedy říct, že jednou z hlavních vlastností terorismu je násilí. Terorismus může být pojat jakožto metoda prosazování zájmů. Problém může nastat při vymezení terorismu, je totiž velmi časté ztotožnění terorismu s terorismem politickým. Např. Walter Laqueur obecně definuje terorismus jako systematické užití násilí nebo hrozbu jeho použitím k prosazení určitých politických cílů.² Zde se ale objevuje další problém s tím, co lze označit za politickou dimenzi. Český politolog Maxmilián Strmiska nepovažuje za vhodné ztotožňování politického terorismu a terorismu celkově a vedle politického terorismu pracuje i s kriminálním a patologickým terorismem, i když uznává, že k transformaci kriminálního terorismu na politický a naopak může dojít.

Definice terorismu podle českého politologa Miroslava Mareše, který se věnuje terorismu a extremismu zní:

„Terorismus je použití agresivního a excesivního násilí (anebo hrozba použitím takového násilí), které je naplánováno s dominantním účelem vyslat vážné zastrašující poselství zřetelně většímu počtu lidí (celkovému publiku) než pouze těm, kteří jsou primárními násilnými akty nebo hrozbami bezprostředně poškozeni.“³

V roce 1980 byla v USA publikována definice terorismu, podle které se téměř okamžitě začaly posuzovat a vyhodnocovat teroristické činy:

„Terorismus je propočítané násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou jen cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.“⁴

Dále bychom měli uvést i vysvětlení pojmu protiteroristická politika. Je to soubor koncepčních zásad a restriktivních, ale i preventivních opatření vedoucích k eliminaci,

¹ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno : Centrum strategických studií, 2005, s. 18.

² MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno : Centrum strategických studií, 2005, s. 19.

³ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno : Centrum strategických studií, 2005, s. 22.

⁴ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus*. Praha : Police History, 1999.

potlačení a odstraňování následků teroristických akcí. Mezi preventivní opatření patří sběr a analýza informací, určení potenciálních cílů či charakteristiku možných útočníků.

2.1 Typologie terorismu

Nalézt vhodnou typologii terorismu je také velmi obtížné. Jako u definice terorismu, tak i u typologie je vypracováno velké množství různých pojetí.

Jedna z diskutabilních typologií terorismu ho dělí na:

- Terorismus kriminální – za účelem získání osobních materiálních výhod
- Terorismus patologický – za účelem psychického sebeuspokojení
- Politický terorismus⁵

Při členění terorismu můžeme použít kritéria odlišné jako např. ideová motivace, způsob či místo provedení aktu, geografická oblast působení apod. Jako nejvhodnější mi připadá klasifikace podle širší ideové motivace teroristů pro páčání jejich činnosti.

1. ultralevicový terorismus (anarchismus a komunismus)
2. ultrapravicový terorismus (nacionalismus a neonacismus)
3. etnický a teritoriální terorismus (slovenský, moravský a rómský)
4. náboženský terorismus (islamistický, satanistický)
5. ekologický terorismus (eko-anarchistický)
6. kriminální terorismus
7. psychopatologický terorismus
8. „*single-issue*“ terorismus (jednopoložkový či monotematický terorismus)
9. další varianty terorismu (včetně demokratického terorismu)⁶

Rozdělení podle širší ideové motivace samozřejmě není jediným kritériem, a tak můžeme zohledňovat i další aspekty, jako je rozsah působení terorismu.

1. domácí či národní terorismus
2. mezinárodní terorismus⁷

⁵ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *MVCR : Typologie terorismu* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, © 2018 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> />.

⁶ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 36.

⁷ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 37.

3. globální či superterorismus⁸

Domácí terorismus je první vývojovou etapou v dějinách terorismu. Jeho cílem nebylo zabít bezbranné civilní obyvatelstvo. Tuto etapu doprovázelo tzv. cílené zabíjení, při kterém se útočilo na politiky, vysoce postavené vojenské nebo policejní velitele, ale ne na civilní obyvatelstvo, nebo „*demonstrativní terorismus*“, při kterém bylo dopředu oznámeno, kde se nachází nálož a že je třeba daný prostor vyklidit. Cílem bylo upoutat pozornost.

Druhá etapa je nazývána „*mezinárodní terorismus*“. V této etapě je cílem přilákat mezinárodní pozornost tím, že bude zabíjeno i bezbranné civilní obyvatelstvo. Tento styl je nazýván „*destruktivní terorismus*“. Podle typologie Petra Waldmanna můžeme o mezinárodním terorismu hovořit ve třech dimenzích:

- nadnárodní spolupráce národních teroristických skupin,
- útoky subverzivních teroristů vůči státu v cizině,
- státní podpora a financování subverzivních teroristů působících proti jiným zemím.⁹

Globální terorismus představuje značnou hrozbou pro civilní obyvatelstvo. Nástup tohoto terorizmu se všeobecně datuje od 11. září 2001, kdy bylo téměř 3000 civilních obyvatel zabito a přes 6000 zraněno. Tato poslední etapa má za cíl zabít co nejvíce civilního obyvatelstva a tím získat největší pozornost světové veřejnosti.¹⁰

Dále je možné terorismus členit následujícím způsobem.

1. subverzivní terorismus (tj. terorismus zdola proti držitelům moci)
2. represivní terorismus (tj. terorismus shora, od držitelů moci)¹¹

Ani tato kategorie není zcela jednoznačná, protože některé subversivní teroristické organizace vykonávají teroristické akce proti vlastním členům nebo odpadlíkům pro udržení loajality a poslušnosti. Jde o represivní terorismus v rámci subverzního terorismu.

⁸ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 18.

⁹ WALDMANN, P. *Terrorismus Provokation der Macht*. 2., vollst. Überarb. Ausg. Hamburg : Murmann, 2005.

¹⁰ EICHLER, J. *Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelstvo*, *The Science for Population Protection*, 2013, roč. 5, č. 1, s. 47-62, ISSN 1803-568X (on-line), Dostupné z WWW: <<http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>>.

¹¹ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 36.

V obou těchto variantách se může terorismus použít v případě revolucí. Revoluce je rychlá, radikální změna stávajících (politických, sociálních, ekonomických) podmínek. Pokud se jedná o masové vystoupení při osvobození země od okupace, použijeme obvykle pojem povstání. Pokud pomocí terorismu hodlá skupina přispět k vypuknutí revoluce či povstání, můžeme označit toto jednání za subversivní terorismus. K revolučnímu vystoupení anebo povstání se zpravidla snaží přispět i guerilla, popřípadě partyzáni. Slovo guerilla znamená ve španělštině „malá válka“ a začalo být využíváno v souvislosti se španělským odbojem proti Napoleonovi na začátku 19. století. Subverzní terorismus může být v různé míře doplňkem guerilly. Dále pak pro ustálení nových poměrů nebo v rámci vnitropolitických konfliktů v souvislosti s revolucí může nový režim využívat represivní terorismus. Nemůžeme však říct, že použití terorismu je nutnou součástí revoluce či povstání.¹²

2.2 Současný terorismus

Podle D. Rapoporta je poslední etapou v historii terorismu náboženská vlna. Tato vlna začala v 80. letech v rámci arabsko-izraelského konfliktu. Mezi skupiny, které se díky tomuto konfliktu začaly objevovat, patří například skupina Islámský džihád, Hamás a Hizballáh. V 90. letech začala působit pravděpodobně nejznámější teroristická organizace al-Káida, která stojí za velkým počtem útoků. Tuto etapu zaznamenává také J. Šedivý. Ve svém členění v ní nachází tzv. nový typ terorismu:

„Nový typ terorismu se vyznačuje transcendentními cíli a ochotou k sebeobětování, snahou dosáhnout hromadného ničivého účinku a specifickou organizací. Na rozdíl od tradičních forem nový teror většinou nemá jasně formulovanou konkrétní politickou agendu a v čase dosažitelné, dílčí politické cíle. Společným rysem jeho exponentů je extrémní výklad určité náboženské víry, černobílé vidění světa a přesvědčení o vlastní vyvolenosti k mesiášskému poslání svět očistit.“¹³

I J. Šedivý zaznamenává vyšší četnost sebevražedných útoků, které usnadňují organizaci, plánování a snižují náklady. „Klesá možnost dopadení útočnicka, čímž roste bezpečnost pro skupinu, z níž vzešel a která mu poskytla organizační zázemí.“¹⁴

¹² MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 24-27.

¹³ SOULEIMANOV, E., a BELFER, M. *Terorismus : pokus o porozumění*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, s. 66. Sociologické aktuality.

¹⁴ SOULEIMANOV, E., a BELFER, M. *Terorismus : pokus o porozumění*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, s. 66. Sociologické aktuality.

Účelem tohoto nového terorismu je podle J. Šedivého zabít co nejvíce lidí, zapříčinit rozsáhlé materiální škody a hospodářské ztráty, naproti tomu tradiční politický terorismus směřoval povětšinou na vybrané individuální cíle. Tradiční terorista chtěl, aby velké množství lidí přihlíželo, ale málo zemřelo. Úmyslem nového terorismu je vyvolat celospolečenskou paniku, hrůzu a strach, oslabit psychiku společnosti, zviklat víru lidí ve způsobilost státu a vlády ochraňovat své občany.¹⁵

Bývalý prezident USA Bill Clinton to vyjádřil slovy:

„... teroristé nás chtějí zastrašovat, chtějí dosáhnout toho, abychom měli strach se ráno probudit, abychom měli strach z budoucnosti, abychom měli strach ze sebe navzájem.“¹⁶

2.2.1 Islámský terorismus

Islámský terorismus je označení pro terorismus páchaný islamisty, a proto je vhodnější používat spojení islamistický terorismus, aby byl odlišen islamismus jako ideologie a islám jako náboženství. V dnešní době představuje islamistický terorismus jednu z nejzávažnějších bezpečnostních hrozeb pro současné demokracie v euroatlantickém bezpečnostním prostoru, včetně ČR. Islamistický terorismus je jedním z mnoha problémů souvisejících se soudobým islámem.

2.2.2 Sebevražedný terorismus

Yoram Schweitzer je izraelský expert a konzultant NATO v otázkách boje s terorismem a sebevražedný terorismus definuje takto:

„sebevražedný teroristický útok jako politicky motivovaný, násilný útok spáchaný sebe si uvědomujícím jednotlivcem (...), který aktivně a úmyslně způsobuje sebeodpálením svoji vlastní smrt, jakož i smrt jím vybraných cílů. Pachatelova zajištěná smrt je podmínkou úspěchu jeho mise.“¹⁷

V dílčím zpřesnění: „.... „moderní“ sebevražedný útok můžeme definovat jako násilný, politicky motivovaný útok, uskutečněný po rozvaze a přípravě osobou, která samu

¹⁵ SOULEIMANOV, E., a BELFER, M. *Terorismus : pokus o porozumění*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, s. 67. Sociologické aktuality.

¹⁶ CLINTON, B. Donner une ame au XXI.ème siecle. Le Monde, 15. 1. 2002.

¹⁷ DANICS, Š., TUČEK, L. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku : profilace mučednické subkultury*, *Vojenské rozhledy*, 2009, roč. 18 (50), č. 2, s. 52-69, ISSN 2336-2995 (on-line), dostupné z www.vojenskerozhledy.cz.

sebe spolu s vybraným cílem vyhodí do vzduchu. Předem uvážená jistá smrt pachatele je nezbytnou podmínkou pro úspěch útoku."¹⁸

Sebevražedný terorismus není jen výsada islámských skupin nebo jednotlivců. Nicméně je tato taktika sebevražedného útoku nejčastější. Při pohledu do historie můžeme nalézt prvky tohoto druhu útoku již ve 12. století, kdy příslušníci rané islámské radikální sekty se svou smrtí počítali po úspěšném završení své vojenské mise. Na členy tzv. *asasínů* můžeme částečně pohlížet jako na průkopníky „*sebevražedných útoků*“ v islámském kontextu.

Až ve 20. století dostal však tento druh terorismu zcela jiný a děsivější rozměr. Především díky technologickému pokroku. To, že tato taktika není jen záležitost muslimských věřících, můžeme nalézt na příkladu ve druhé světové válce. Velmi známá je japonská taktika sebevražedných útoků, nejen letců, zvaných *kamikadze*.

V 80. letech se začínáme setkávat s opravdovými sebevražednými útoky. Velké množství příkladů přinesla občanská válka v Libanonu. Aktéři těchto útoků byli zprvu příslušníci šíitských hnutí Hizballáh a Amal. Zdarem této sebevražedné kampaně se nechali inspirovat Tygři za osvobození tamilského Ílamu, kterým se podařilo zabít někdejšího indického premiéra Radžíva Gándhího v roce 1991 a srílanského prezidenta R. Premadasu v roce 1993.¹⁹

Dále je vhodné zmínit ty případy sebevražedného terorismu, kdy je atentátníkem dítě nebo osoba s mentálním handicapem. Podle definice je velmi sporné označit devatenáctiletého chlapce s Downovým syndromem za sebevražedného teroristu, ačkoliv se pravděpodobně bez cizí účasti odpálil v únoru 2005 v davu voličů na předměstí Al-Askán v Bagdádu a byl pohřben rituálně jako mučedník v Nadžafu.

„Výběr dětí a mladistvých a jejich školení v síti pákistánských a afghánských náboženských škol nebo užití mentálně retardovaných osob pro tyto druhy násilných akcí, dokonce odpálení dálkovým ovladačem (dvě dívky s Downovým syndromem, Bagdád únor 2008) představují nejen nové prvky šíření násilných poselství teroristickými organizacemi, vyšší stupeň militarizace a kontroly společnosti, ale i tzv. viktimizace – tito

¹⁸ DANICS, Š., TUČEK, L. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku : profilace mučednické subkultury*, *Vojenské rozhledy*, 2009, roč. 18 (50), č. 2, s. 52-69, ISSN 2336-2995 (on-line), dostupné z www.vojenskerozhledy.cz.

¹⁹ SOULEIMANOV, E., a BELFER, M. *Terorismus : pokus o porozumění*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, s. 185. Sociologické aktuality.

*pachatelé jsou jejich prvními oběťmi. Není zcela jisté, zda zmíněná změna je výrazem taktické odezvy zesílených bezpečnostních opatření, a tedy úspěšnosti protiteroristických a policejních protipatření. Může jít také o propagandistický manévr teroristické organizace, jehož cílem je vyšší psychologická efektivita – zvýšení produkce hrůzy.*²⁰

Luca Ricolfi a Paolo Campana z univerzity v Turíně rozšiřují pojetí sebevražedného útoku koncepcí sebevražedné mise:

„Sebevražednou misí chápeme útok proti nepřátelskému cíli, při kterém jeho činitel nemá šanci utéct nebo zachránit se“, a dodávají, že jejím „rozhodným prvkem (...) je jistota pachatelovy smrti, nikoli prostředky použité při provedení útoku. Nemá žádný význam skutečnost, že pachatelova smrt je zapříčiněna pachatelem samotným, nebo reakce ostatních: důležitým bodem je, že akce nepřipouští žádnou naději na přežití pachatele. Definice tak vylučuje extrémní riziko misí, ale zahrnuje různé formy útoků, které se odlišují od sebeexploze, zejména pak všechny druhy akcí, které nepromýšlejí plán útěku.“²¹

3 Islám

Islám je náboženství, založené na základě Božího učení na přelomu roku 609 a 610, které bylo zjeveno Proroku Muhammadovi. Muhammad byl také vůdcem nově vzniklé *ummy*, což je v překladu „komunita“ nebo „národ“. V roce 632 Prorok Muhammad zemřel a v jeho funkci ho někdo musel nahradit. Právě kvůli následnictví na místo Proroka Muhammada se islám rozděluje na sunnity a šíity. Většinu muslimské populace tvoří sunnitě (90%), zbytek jsou šíité (10%). Obě skupiny spolu žily po dlouhou dobu v míru, ale po konfliktech po arabském jaru podnítily otázku náboženské příslušnosti.

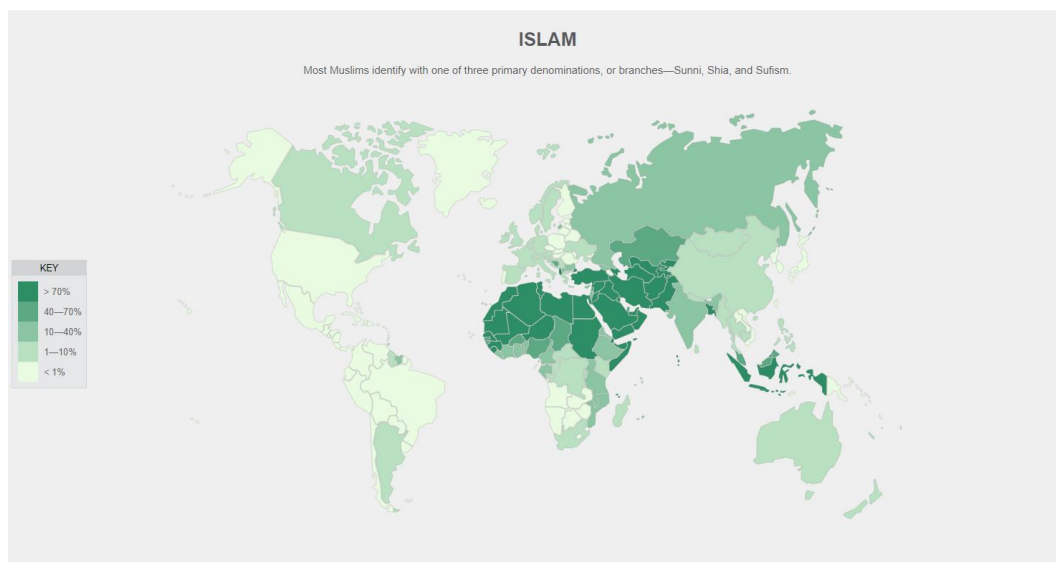
Vypjaté vztahy panují hlavně mezi dvěma mocnostmi – sunnitskými Saúdy a šíitským Íránem. Tento konflikt se ukazuje především ve válkách v Sýrii a Jemenu. Íránský Teherán stojí za prezidentem Baššárem al-Asadem, naopak Saúdové podporují sunnitské rebely. V Jemenu zase Írán podpořil vzbouřenecké šíitské kmeny. Tento dávný

²⁰ DANICS, Š., TUČEK, L. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: profilace mučednické subkultury*, *Vojenské rozhledy*, 2009, roč. 18 (50), č. 2, s. 52-69, ISSN 2336-2995 (on-line), dostupné z www.vojenskerozhledy.cz.

²¹ DANICS, Š., TUČEK, L. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: profilace mučednické subkultury*, *Vojenské rozhledy*, 2009, roč. 18 (50), č. 2, s. 52-69, ISSN 2336-2995 (on-line), dostupné z www.vojenskerozhledy.cz.

spor o nástupnictví dále zapříčinil ohrožení bezpečnosti celého světa, přispěl k nárůstu islámského terorismu na západě a dále má na svědomí milióny mrtvých.²²

Obrázek 1 Mapa islámské víry²³

3.1 Sunnité

Sunnité věří, že Muhammad nenechal instrukce, kterými by se měla obec řídit a vzhledem k tomu, že ani jeden z Muhammadových synů se nedožil dospělosti, museli si nástupce vybrat. Podle sunnitů si přední Muhammadovi společníci vybrali za svého nového vůdce Muhammadova tchána a přítele Abú Bakra. Ten se stal Muhammadovým nástupcem – I. chalífou. Tak vznikla instituce chalífátu.

Sunnitský chalífa nebyl prorok, ale jen vůdce muslimské obce. Měl za úkol ochraňovat víru, bránit hranice muslimského světa a dodržovat islámské právo vycházející z koránu a sunny. Sunna znamená v doslovném překladu „cesta“ nebo „zvyk“ a je to jeden z pramenů islámského práva. Tvoří ji *hadíthy*, což jsou zprávy o chování proroka a jeho kanonický životopis.²⁴

²² Co je to islám?. In *Info* [online]. 3.10.2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.info.cz/proc/od-prevtelovani-dusi-k-terorismu-unikatni-projekt-info-cz-ukazuje-islam-jak-ho-neznate-16901.html>>.

²³ PBS & WGBH Educational Foundation. *World Religions Map* [online]. © 2018 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.pbslearningmedia.org/resource/sj14-soc-religmap/world-religions-map/#.Wtov2ohuaUk>>.

²⁴ Co je to islám?. In *Info* [online]. 3.10.2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.info.cz/proc/od-prevtelovani-dusi-k-terorismu-unikatni-projekt-info-cz-ukazuje-islam-jak-ho-neznate-16901.html>>.

3.2 Šíité

Podle šíitů měl v čele obce být pouze člen Prorokovy rodiny v linii Muhammadových potomků, jinak známí jako imámové. Šíité věří, že bůh imámy zvolil, aby vedly muslimskou obec. Imámát měl podle šíitů vzniknout již za života Proroka Muhammada, který údajně jako svého dědice ustanovil Alího ibn Abí Táliba, svého bratrance a zetě, manžela své dcery Fátimy a otce Muhammadových jediných vnuků Hasana a Husajna. Označení šíitů šía vzniklo ze sousloví šiat Alí – Alího strana. Alí je uznávaný oběma stranami, ale u šíitů má výsadní postavení. Stal se IV. chalífou v roce 656, což šíité berou jako nespravedlnost. Podle nich měl vládnout ihned po Muhammadově smrti. Šíité se považují za bojovníky proti tyranům vykořisťujícím chudé. Naproti tomu Sunnitě je vnímají jako sektáře.

Šíité se dále rozdělují na velký počet dalších skupiny. Ústřední skupinou šíitského islámu je skupina označující se ší'a 12 imámů, Velká část jich žije v Íránu a další například v Indii a Iráku. Tato skupina uctívá XII. imáma Muhammada. Další přední skupiny jsou ismá'ílité a zajdovci. Všechny skupiny věří ve stejné imámy až do roku 712, ve kterém zemřel IV. imám Zajn al-Ábidín, syn Muhammadova vnuka Husajna. Od tohoto momentu se začal šíitský islám štěpit na různé skupiny, podle toho, ve kterého z imámů věří. Zajdovci věří v Zajd ibn Alího, kterého považují za V. imáma, řídí se podle vlastních právních tradic a v Jemenu je jich na pět milionů.²⁵

V roce 765 se šíité rozdělili znovu, když se oddělili ismá'ílité. Důvodem byl spor o nástupnictví. V současné době je jejich počet okolo 15 milionů, kteří žijí ve více než 25 zemích Blízkého východu, Evropy, Asie, Afriky a Severní Ameriky. Od skupiny ismá'ílitů se oddělila silně uzavřená skupina jménem drúzové. Žijí v Libanonu, Sýrii a Izraeli a je jich přibližně 1,5 milionů. Drúzové jsou extremistickou skupinou, stejně jako alevité a alawité. Víra alevitů je založena na šie, ale obsahuje i křesťanské a šamanské prvky. Alawitská skupina se odvíjí od hlavního šíitského proudu. Oddělili se od něho v 9. století. Věří, že duše zemřelých věřících vrací mezi hvězdy.²⁶

²⁵ Co je to islám?. In *Info* [online]. 3.10.2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.info.cz/proc/od-prevtelovani-dusi-k-terorismu-unikatni-projekt-info-cz-ukazuje-islam-jak-ho-neznate-16901.html>>.

²⁶ Co je to islám?. In *Info* [online]. 3.10.2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.info.cz/proc/od-prevtelovani-dusi-k-terorismu-unikatni-projekt-info-cz-ukazuje-islam-jak-ho-neznate-16901.html>>.

Obrázek 2 Rozdělení sunnitů a šiitů²⁷

3.3 Islamismus

Islamismus je náboženský systém, tvořený různými myšlenkovými a ideologickými proudy, s velmi hojnou kulturou. Mnohé muslimské směry jsou podobnější spíše křesťanství než jiným proudům islámu. Islám je náboženství, které se snaží o obnovu původní čistoty islámu a návrat muslimů k jejich náboženským kořenům.

Význační islamističtí myslitelé vyzdvihují důležitost zavedení islámského práva šaría mezi muslimy a také odstranění nemuslimských, mnohdy západních, vojenských, ekonomických, politických, sociálních a kulturních vlivů v muslimském světě z důvodu jejich neslučitelnosti s islámem.²⁸ Na vrcholu stojí neomylný vůdce, který má sjednotit národ a porazit nepřátele.²⁹ Většina muslimů hodnotí islamistické ideologie jako extremistické. Jednou z předních organizací islamistického hnutí je Islámský stát, který v západních i islámských zemích šíří teror a přitom se odvolává na tradiční islámské hodnoty, které prostřednictvím něho porušuje.

Podle amerického politologa Daniela Pipesa je důležité také rozlišovat mezi islámem a islamismem:

„Je chybou vnímat veškerý islám jako islamismus. V současnosti je islamismus velmi vlivným trendem v rámci islámu. Lidé, kteří na toto téma právě narazili, často

²⁷ Co je to islám?. In *Info* [online]. 3.10.2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.info.cz/proc/od-prevtelovani-dusi-k-terorismu-unikatni-projekt-info-cz-ukazuje-islam-jak-ho-neznete-16901.html>>.

²⁸ LHOŤAN, L. *Islám a islamismus v České republice*. 2., dopl. vyd. V Pstruži : Lukáš Lhoťan, 2013, s. 15-16.

²⁹ ABDEL-SAMAD, H. *Islámský fašismus : analýza*. Přeložil Vítězslav ČÍŽEK. Praha : Knižní klub, 2016, s. 17.

soudí, že islamismus se týká všeho islámského. Já problematiku islámu sleduji už čtyřicet let – tehdy nějaký islamismus sotva existoval -, takže moje perspektiva je odlišná. Je tedy zavádějící klást rovnítko mezi muslimy a islamisty a předpokládat, že všichni muslimové souhlasí s uplatňováním islámského práva za účelem stát se silnými či dosáhnout sociální spravedlnosti. (...) Islamismus je radikální utopická ideologie podobně jako fašismus a komunismus.“³⁰

Podle Miroslava Mareše, předního českého experta na extremismus a terorismus:

„Lze konstatovat, že pojem islamismus je používán v odborné literatuře i v oficiálních dokumentech ve dvou základních pojetích. Jednak se v nejobecnějším smyslu vztahuje k politickému využití islámu (a jeho základní knihy koránu) jakožto faktoru ovlivňujícího politické a vládní uspořádání. Jedná se tedy o ztotožnění s politickým islámem. (...) Druhé – užší – pojetí se vztahuje explicitně k nedemokratickému zneužití islámu k politickým účelům. Islamismus v tomto pojetí požaduje, aby byl veškerý soukromý i veřejný život podřízen dogmatickým výkladům práva šaría a aby bylo ve jménu islámu nastoleno a udrženo nedemokratické politické panství.“³¹

3.3.1 Džihád

Džihád je (arabsky „úsilí“, „snaha“) je významný pojem islámské věrouky, vyjadřující závazek a „boj“ v duši každého muslima plnit povinnosti vycházející z islámu. Výklad tohoto nejednoznačně interpretovaného pojmu může jít od důrazu na dodržování etnických zásad islámu až po obrannou válku islámu proti jinověrcům. Právo Šaría určuje čtyři základní typy džihádu. Džihád srdcem je jako jediný z džihádů nazýván jako „velký džihád“. Džihád rukou, džihád jazyka a džihád meče jsou tzv. „menší džihády“.

Džihád srdce se týká náboženského sebezlepšování, přemáhání hříchu a pokušení, kterému Bůh muslima průběžně vystavuje a konání dobra. Džihád rukou zahrnuje charitativní a sociální činnost. Džihád jazyka se týká šíření víry mírumilovnou cestou. Džihád meče znamená obranu islámu násilím,³² nebo „prosazování islámu různými podobami násilí, ať už represí vůči bezvěrcům na území islámu, vedením války za šíření

³⁰ LHOŤAN, L. *Islám a islamismus v České republice*. 2., dopl. vyd. V Pstruži : Lukáš Lhoťan, 2013, s. 16.

³¹ LHOŤAN, L. *Islám a islamismus v České republice*. 2., dopl. vyd. V Pstruži : Lukáš Lhoťan, 2013, s. 16-17.

³² ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 53.

víry, bojem proti strůjčům rozkladu zevnitř, nebo – a možná především – obranou vůči vnějšímu nepříteli.“³³

Ibn Tajmijja (1263-1328) středověký teolog a právník a byl považován za duchovního otce moderních saláfistů a wahábistů. Hlavní úkol vládce spatřoval v tom, že zavede neomezené právo šaría. Vládce, který se nedrží šarií, si nezaslouží věrnost svých poddaných. Ibn Tajmijja uznával tauhíd, což je víra v jedinstvo a jedinečnost Boha a vytýkal súfistům, že neuctívají jen Alláha, ale i svaté. Dále také nevěřil v šíitské učení a považoval ho za falšování islámu.³⁴

Koncem 13. století byl Damašek obsazen Mongoly a Tajmijja zatčen a mučen. Potom z tohoto města odešel a procestoval Egypt a Arabský poloostrov s cílem vybídnout vládce těchto území k džihádu. Džihád chápal nejen jako prostředek jak vyhnat nevěřící, ale jako bohoslužbu, i jako stálý postoj, který by měl věřící zaujímat vůči nemuslimům.

Jeho teologické učení bylo oživeno novým kazatelem na Arabském poloostrově. Podle Ibn Tajmijjova vzoru chtěl Mohamed ibn Abd al-Wahháb v 18. století očistit islámský svět od všeho, co není islámské a začal zničením sofijských hrobů na Arabském poloostrově. Dále požadoval, aby se džihád stal trvalým zaměstnáním muslimů. Jeho učení tvoří dnes základ právního systému v Saudské Arábii a je základem pro pochopení moderního džihádu.³⁵

3.3.1 Salafismus a wahhábismus

Salafismus je nejradikálnější sunnitský fundamentalismus, označuje určitý směr v rámci islámu. Podle historiků a akademiků se vznik salafismu datuje až do konce 19. století. Spočívá v navrácení se ke zbožnosti a principům proroka Muhammada a rané muslimské obce jako jediné správné interpretace islámu. Současně jde o modernistické hnutí, které usiluje o očištění islámu od nemuslimských vlivů.

³³ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno : Centrum strategických studií, 2005, s. 248.

³⁴ ABDEL-SAMAD, H. *Islámský fašismus: analýza*. Přeložil Vítězslav ČÍŽEK. Praha: Knižní klub, 2016, s. 57.

³⁵ ABDEL-SAMAD, H. *Islámský fašismus : analýza*. Přeložil Vítězslav ČÍŽEK. Praha : Knižní klub, 2016, s. 58.

Kořeny salafismu můžeme najít už ve středověku. V dnešní době existují nejrůznější – mnohdy i navzájem protikladné - proudy salafismu, společného jmenovatele představuje odvolávání se na myšlenky středověkého teologa a právníka Ibn Tjmíji.³⁶

V dnešní době je salafismus neomezeně pružným pojmem s nekonečným množstvím permutací. Ideologie IS je právě jednou z nich. Výstižně to vyjádřil Meijer: „*Co činí salafismus tak obtížně definovatelným, je jeho mnohoznačnost a roztržitost. Byť je to hnutí s jasně definovatelnými charakteristikami, není to hnutí homogenní. Naopak, zvláště v moderní době se z něj stalo hnutí s nejrůznějšími a v posledních letech dokonce protichůdnými tendencemi, které rychle vyrašily v různých oblastech.*“ V ideologickém boji mnoha různých proudů salafismu se dokázal prosadit právě wahhábismus.³⁷

Wahhábismus se vyvinul v prostředí střední Arábie a teologie v raném wahhábismu téměř nehrála roli. Hlavní zásady wahhábistického myšlení je základní koncept monoteismu a kult jednotnosti Boha. Velký důraz byl kladen na dodržování náboženských povinností a puritánský boj proti uctívání svatých, hrobů, stromů či mrtvých.

3.3.2 Islamistické organizace

Muslimské bratrstvo

Jako první zástupci islamismu jsou považováni egyptští Muslimští bratři. Jejich vůdce se jmenoval Hassan Al-Banná. Ten stanovil tomuto hnutí dva cíle: očistit islámskou společnost od neislámských elementů a obnovit chalífát. Toto poselství se rozšířilo po Egyptě a Sýrii. Muslimští bratři jsou politicky a ekonomicky aktivní i v Evropě a Spojených státech amerických. Členové Muslimského bratrstva věřili, že Korán a sunna tvoří dokonalý způsob života a politické organizace. Již od svého založení v roce 1928 vykazuje bratrstvo fašistické rysy. Každý, kdo chce s touto organizací spolupracovat, musí přijmout jejich heslo: prorok je náš vůdce, Korán naše ústava, džihád je naše cesta, a zemřít pro Alláha je náš největší cíl. Už jen tyto čtyři body odhalují Muslimské bratrstvo jako fašistickou organizaci. Díky tomu můžeme v Muslimském bratrstvu vidět mateřskou organizaci islámského terorismu. Muslimské bratrstvo se zpočátku nedostalo k moci, ale i přes to z něho vyrostl velký počet militantních skupin,

³⁶ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 181-182.

³⁷ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát: Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 182-183.

kteří můžeme označit za zodpovědné za obrovský počet teroristických útoků v islámském světě, Asii, Evropě a USA.³⁸

V osmdesátých letech se Muslimské bratrstvo spolu s Maudúdího stoupenci angažovalo ve válce v Afghánistánu, kde bojovali za saúdské peníze proti Rusům. Po skončení sovětské vlády nad Afghánistánem spolu islamisté založili hnutí jménem al-Káida.

Al-Káida

Ideologie této teroristické organizace vychází z radikálního islámu a stoupenci jsou převážně z řad sunnitských muslimů. Tuto organizaci založil saudskoarabský radikál a multimilionář Usáma Bin Ládín. Hlavními nepřáteli al-Káidy jsou USA, Izrael a jejich spojenci. Jako prioritní cíl pokládá al-Káida obnovením muslimského chalífátu a islámské teokracie po celém Arabském poloostrově a šíření islámské víry do jiných zemí. V rámci svého snažení o prosazení islámského práva šaría si ideologicky ospravedlňují zabíjení nevěřících i muslimů vlašných ve víře.

Al-Káida byla založena v roce 1988, avšak její počátky sahají až do roku 1979, kdy došlo k zahájení okupace Afghánistánu sovětskými vojsky. V této době vznikly v Afghánistánu velké skupiny mudžahedínů, kteří začali bojovat proti Rusům a jejich afghánským spojencům. Těmto skupinám byla v rámci antikomunismu zasílána finanční i materiální podpora od USA (prostřednictvím pákistánské zpravodajské služby Inter-Service Intelligence (dále jen „*ISI*“)) a od některých států a finančních magnátů arabského světa (mj. saudskoarabským multimilionářem Usámou Bin Ládínem). Po odchodu sovětských vojsk z Afghánistánu a ukončení studené války ztratily USA o dobře vyzbrojené a kvalitně vycvičené mudžahedíny zájem. Některé skupiny mudžahedínů tak mohly přestat ukrývat svůj opravdový postoj proti USA a zaměřily svou radikální interpretaci džihádu proti někdejšímu hlavnímu sponzorovi. Usáma Bin Ládín se postavil do čela jedné z těchto skupin. V roce 1991 byl Usáma Bin Ládín vyhoštěn ze Saúdské Arábie kvůli jeho kritice saúdského režimu za spolupráci s Američany. Od té doby pobýval v Súdánu, kde se svolením tamní vlády vybudoval výcvikový tábor pro trénink islamistických radikálů. Po americkém nátlaku na súdánskou vládu byl v roce 1996 Usáma Bin Ládín donucen opustit Súdán i se svými přívrženci. Přesunul se do

³⁸ ABDEL-SAMAD, H. *Islámský fašismus : analýza*. Přeložil Vítězslav ČÍŽEK. Praha : Knížní klub, 2016, s. 25.

Afghánistánu, kde uzavřel spojení s hnutím Talibán. Podle Bin Ládina a některých jeho spojenců se z Afghánistánu měla stát základna radikálního islamismu, který se odtud měl šířit do dalších zemí a muslimského světa. K dalšímu spojení došlo 23. února 1998 v Afghánistánu, kdy se radikální islamistické skupiny z Egypta, Pákistánu, Bangladéše, Saúdské Arábie a dalších zemí spojili s Bin Ládinovými bojovníky. Byla vytvořena skupina s názvem Světová islámská fronta proti křižákům a Židům, později přejmenovaná na al-Káida. Bin Ládina skupina měla na svědomí řadu teroristických útoků již před tímto spojením (viz kapitola Vybrané teroristické činy páchané islamistickými teroristickými organizacemi). Po nejznámějším teroristickém útoku z 11. září 2001 zahájil americký prezident G. W. Bush tzv. „válku proti teroru“, přičemž jedním z hlavních cílů bylo zničení al-Káidy. Byly vypsány vysoké odměny na hlavu Usáma Bin Ládina a dalších radikálů. USA zahájily protiteroristické operace v Afghánistánu, které pomohly k pádu režimu Tálíbánu, a utkaly se v nelehkých bojích s Bin Ládinovými ozbrojenci u horského pevnostního komplexu Tora Bora³⁹, ale Bin Ládín dokázal uniknout. V roce 2003 začala vojenská invaze do Iráku Saddáma Husajna, kdy jedním z hlavních argumentů pro invazi byla údajná (a poté neprokázaná) součinnost Husajna s al-Káidou.⁴⁰

Hizballáh

Hizballáh je šíitská militantní a politická organizace. Název znamená v arabštině *Strana Boží*. Vznikla v roce 1982 v Libanonu na základě libanonské občanské války. Hnutí má základní charakteristické rysy fašismu.⁴¹ Jako ideální státní uspořádání považuje tato skupina Íránskou islámskou republiku. Hizballáh se snaží o vytvoření islámského státu v Libanonu stejně jako v Íránu, ale hlavním cílem je zničení Izraele a to jak armády, tak civilního obyvatelstva. Skupina je finančně i materiálně podporována Íránem. Nynějším vůdcem a spoluzakladatelem Hizballáhu je Hasan Nasralláh. Tato skupina byla označena za teroristickou především díky jejímu zapojení se v Syrské občanské válce na straně Baššára al-Asada. Hizballáh proslul díky používání atentádníků-sebevrahů a braní rukojmích.⁴²

³⁹ Jeskynní pevnostní komplex v horách východního Afghánistánu. Byla to jedna z hlavních základů hnutí Tálíbán a al-Káidy a pravděpodobně i úkryt Usámy Bin Ládina.

⁴⁰ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 101-103.

⁴¹ ABDEL-SAMAD, H. *Islámský fašismus : analýza*. Přeložil Vítězslav ČÍŽEK. Praha : Knižní klub, 2016, s. 110.

⁴² SOULEIMANOV, E., a BELFER, M. *Terorismus : pokus o porozumění*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, s. 65. Sociologické aktuality.

HAMAS

Tato palestinská islamistická strana vznikla v roce 1987 v pásnu Gazy. HAMAS je pokračovatelem muslimského bratrstva a založen Ahmedem Yassinem. Hamás je velmi podobný Hizballáhu a to díky převzaté fašistické ideologii, struktuře a taktice.⁴³ Organizace je považována za teroristickou hlavně díky sebevražedným bombovým útokům na civilní obyvatelstvo Izraele. Skupina také útočila na Palestince, kteří měli být v kontaktu s Izraelem. Hlavním cílem organizace je osvobození Palestiny a zároveň dosažení plné islamizace. Dalšími kroky jsou džihád, vybudování chalífátu a zavedení náboženského práva šaría.⁴⁴

Tálibán

Talibán je radikálně islamistické a silně fundamentalistické hnutí, které bylo založeno v 90. letech v afghánských uprchlických táborech v Pákistánu. Svou činnost zakrátko přeneslo do Afghánistánu, který dokázali během krátké doby ovládnout. Členové Tálibánu se skládali převážně z afghánských uprchlíků, kteří utekli v době sovětské okupace. V čele Tálibánu stál Mohammed Omar. S podporou pákistánské ISI a americké CIA dokázal Tálibán dobýt okolí Kandaháru (druhé největší město Afghánistánu) a koncem září 1996 pak i Kábul (hlavní město Afghánistánu) a až na několik málo oblastí ovládl a spojil nejednotný Afghánistán a nastolil v zemi fundamentalistickou diktaturu. Tálibán začal v Afghánistánu velice rychle zavádět teokratickou vládu teroru, doprovázenou extrémní aplikací práva šaría. Byla zakázána televize, internet, kino a jiná než náboženská hudba. V trestním právu byly zavedeny přísné islámské tresty mimo jiné i kamenování nebo amputace končetin. Muži měli nařízeno nosit plnovousy, dívky nesměli chodit do školy, ženám bylo zakázáno pracovat a na veřejnost mohli jen zcela zahalené burkou. Jiné kultury a víry než islám začali být stíhány, což vyvrcholilo v roce 2001 zničením starodávných soch Buddha v údolí Bámján. Chování tálibánského režimu popudila nejen množství prostých Afghánců a ochránců lidských práv, ale i většinu muslimských zemí světa, včetně teokratického Íránu. Tálibánský režim byl uznán pouze Saúdskou Arábií, Spojenými arabskými emiráty a Pákistánem. Po útoku al-Káidy vedené Usámou Bin Ládinem na americké ambasády v Keni a Tanzánii v roce 1998, kterému poskytoval ochranu Tálibán, se radikálně změnil

⁴³ ABDEL-SAMAD, H. *Islámský fašismus : analýza*. Přeložil Vítězslav ČÍŽEK. Praha : Knižní klub, 2016, s. 111.

⁴⁴ SOULEIMANOV, E., a BELFER, M. *Terorismus : pokus o porozumění*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, s. 65. Sociologické aktuality.

vztah USA vůči Tálíbánu. Po útocích 11. září 2001 se USA rozhodli tálíbánský režim svrhnout. Za spolupráce severní aliance s USA se podařilo obsadit většinu Tálíbánem spravovaného Afghánistánu. Svržení režimu ale neznamenal konec hnutí. Velitel Tálíbánu Mulláh Omar pravděpodobně zemřel v roce 2013. Tálíbánské hnutí je dnes aktivní jen jako povstalecká skupina, která se účastní války v Afghánistánu.⁴⁵

3.4 Islámský stát

3.4.1 Nástin vzniku

Dějiny Islámského Státu (dále jen „*IS*“) začínají u osoby původem z Jordánska Abú Mus'aba az-Zarqáwího, který v roce 1999 založil uskupení s názvem *Džamá'at at-tawhíd wa al-džihád* (Organizace boží jednosti a džihádu), ze které se dále vyvinul IS. Az-Zarqáwí získal bojové zkušenosti v Afghánistánu, kde s finanční pomocí od Bin Ládina založil svůj výcvikový tábor. Jeho seskupení se od al-Káidy v mnohém liší. Velký rozdíl je i mezi oběma vůdci. Zatímco Bin Ládín a jeho blízcí pocházeli většinou z vyšší střední vrstvy a měli univerzitní vzdělání, az-Zarqáwího okruh byl z méně vzdělaného a chudšího prostředí. Az-Zarqáwí za sebou měl i opravdu pestrou kriminální minulost (drogy, výtržnictví a pobyt ve vězení). Az-Zarqáwí přispěl do formování IS extrémní nenávisť vůči šíitům a útočením na ně s cílem vyvolat občanskou válku a touhou obnovit chalífát.⁴⁶

Po Afghánistánu se az-Zarqáwí pohyboval v oblasti Íránu, iráckého Kurdistánu a Sýrie, kde rozšiřoval své kontakty mezi džihádisty. V tu dobu se díky americké administrativě, která ho použila (smyšleně) jako doklad propojení Saddáмова režimu a strůjců útoku z 11. září, dostal na světovou scénu. Díky zahájení války v Iráku se az-Zarqáwího organizace rozrostla a během krátké doby si díky svým metodám získával az-Zarqáwí stále větší proslulost. Tato organizace zpopularizovala metodu stínání hlav, většinou západních rukojmí oblečených po vzoru vězňů z Guantanamo do oranžových kombinéz. Tuto popravu většinou doprovázelo zveřejnění videonahrávky ukazující její průběh a kromě toho i projev az-Zarqáwího, kde obviňoval USA. Díky zvyšující se

⁴⁵ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 181-182.

⁴⁶ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 19.

popularitě se po boku az-Zarqáwího objevovalo čím dál větší množství zahraničních bojovníků.⁴⁷

Az-Zarqáwí, především kvůli potřebě vyšších financí, přislíbil Bin Ládinovi věrnost a v roce 2004 přejmenoval svou organizaci na al-Káida v Mezopotámii (zjednodušeně al-Káida v Iráku). Díky tomuto kroku měl az-Zarqáwí přístup k financím od soukromých dárců a další infrastrukturu. Vztah mezi oběma skupinami nebyl nejlepší a to hlavně díky generačním rozdílům.⁴⁸

V roce 2006, po smrti az-Zarqáwího se do čela organizace dostal Abú ,Umar al-Baghdádí, jemuž sekundoval Egyptan Abú Hamza al-Muhádžir. S touto změnou nastala i změna názvu organizace a to na Islámský stát Iráku. Především roky 2006 a 2007 byly pravděpodobně nejkrvavější v iráckém konfliktu, protože při nich zemřelo přibližně 30 tisíc iráckých civilistů. Do řad IS se i díky těmto vysokým číslům přidávalo čím dál více lidí. Touto dobou organizace započala snahy o ovládnutí území a jeho správu, konkrétně v irácké provincii al-Anbár. Avšak tyto pokusy skončili pro IS tragicky a to především díky přílišnému užívání tělesných trestů a vynucování extrémních interpretací práva šaría vedly k odporu místních obyvatel a vytvoření hnutí as-Sahwa (Probuzení).⁴⁹

V roce 2010 byli oba hlavní představitelé zabití během amerického náletu. Do čela organizace nastoupil Abú Bakr al-Baghdádí. V roce 2011, po vypuknutí nepokojů v Sýrii, začal IS šířit svůj vliv i do Sýrie. IS se podařilo do těchto zpočátku pokojných protestů zapojit a přidat jim násilný rozměr. Syrský prezident Baššár al-Asad na protesty zareagoval propuštěním mnoha džihádistů ze syrských věznic.⁵⁰

3.4.2 Další vývoj Islámského státu

V roce 2013 Abú Bakr al-Baghdádí přejmenoval svou organizaci na Islámský stát v Iráku a Levantě, což vyostřilo již dříve existující spory mezi al-Káidou a IS. Dne 2. února 2014 vydalo vedení al-Káidy prohlášení, ve kterém se oficiálně zřeklo IS, načež IS odpovědělo výrokem, že součástí al-Káidy stejně nebyl. Tím začal boj mezi oběma organizacemi o ideologické směřování džihádismu a mediální tahanice

⁴⁷ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 19-20.

⁴⁸ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 20.

⁴⁹ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 20.

⁵⁰ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 20-21.

o nerozhodné bojovníky. Byla to dosud největší roztržka v dějinách džihádismu. Spory se dále vyostřili, když se IS dne 29. června 2014 prohlásil chalífátem. Na to byla velké množství oslavných reakcí, ale i tvrdého odsouzení. IS se v této době dostal výrazněji do pozornosti světových médií, i díky tomu, že 10. června 2014 dobyl strategicky výhodné irácké město Mosul.⁵¹

IS soustředil své vojenské síly na sever do pohoří Sindžár, domova náboženské komunity jezídů. Během několika dní byl počet mrtvých jezidských mužů kolem pěti tisíc. Ženy byli unášeny a zneužívány jako otrokyně. Zachránilo se jen několik desítek tisíc lidí útekem do hor, jen s tím co měli u na sobě, bez jídla a pití. Díky těmto událostem schválil americký prezident Barack Obama dne 7. srpna 2014 bombardování pozic IS. Došlo také ke shazování potravinové a humanitární pomoci obklíčeným jezídům. K USA se přidaly postupně i další země a dne 22. září 2014 byla zóna bombardování rozšířena i na Sýrii. Téhož dne vydal mluvčí IS v reakci na toto bombardování prohlášení, kde vyzívá všechny stoupence IS k celosvětovým útokům proti obyvatelům Západu.⁵²

V říjnu roku 2014 se IS podařilo rozšířit své působení do Libye. Od 19. listopadu 2014 začal IS obléhání města Kobani. Na konci roku 2014 měl IS území o velikosti Velké Británie a populaci jedenáct milionů lidí.⁵³

⁵¹ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 21-22.

⁵² BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 27, 34.

⁵³ What happens after ISIS falls?. In *Youtube* [online]. 2.8.2017 [cit. 2018-04-8]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=4Ltr7x8nO2M>>.

Obrázek 3 Mapa území IS z roku 2014⁵⁴

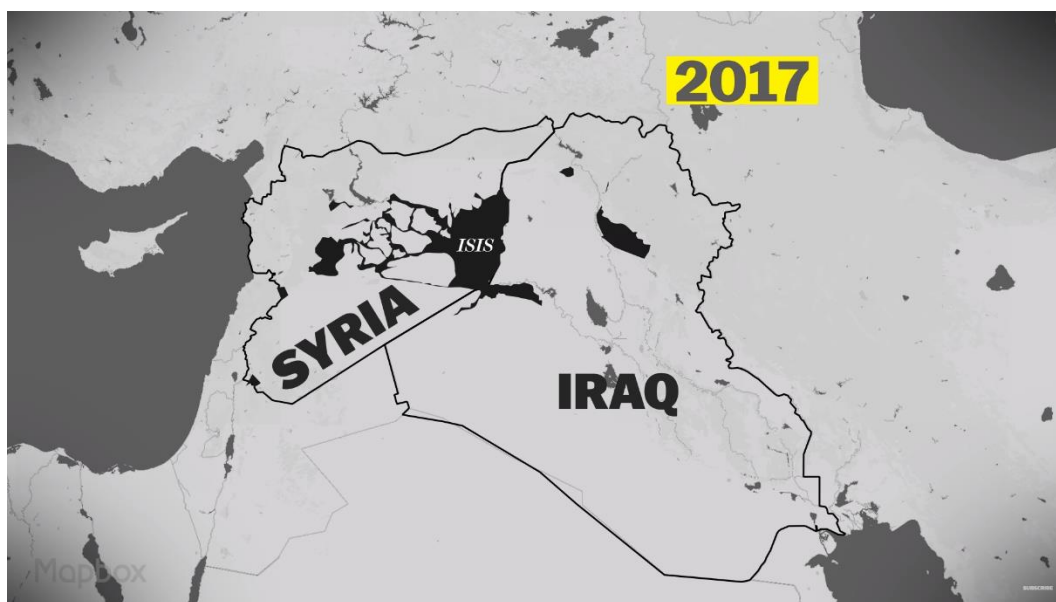
O necelý rok později, 30. září 2015, spustilo ruské letectvo bombardování Sýrie, od afghánské okupace v osmdesátých letech, největší vojenskou akci Moskvy v zahraničí. Nejdříve se ruské letectvo zaměřovalo především na povstalce, kteří ohrožovali syrský režim prezidenta Baššára al-Asada v západních částech země a u pobřeží Středozemního moře, tedy nikoli na IS. Syrská armáda díky této podpoře ruských letadel a vrtulníků přešla do ofenzivy a začala dobývat zpět území, která měsíce předtím ztrácela. Na konci března 2016 vyhnala syrská armáda s ruskou leteckou podporou IS z Palmyry a zachránila pozůstatky antického města.⁵⁵ IS bojuje s nepřáteli na všech stranách a prohrává. Do srpna roku 2017 ztratil IS 60% svého kontrolovaného území a populace je dva a půl milionů obyvatel.⁵⁶

⁵⁴ What happens after ISIS falls?. In *Youtube* [online]. 2.8.2017 [cit. 2018-04-8]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=4Ltr7x8nO2M>>.

⁵⁵ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 47-48.

⁵⁶ What happens after ISIS falls?. In *Youtube* [online]. 2.8.2017 [cit. 2018-04-8]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=4Ltr7x8nO2M>>.

Obrázek 4 Mapa území IS z roku 2017⁵⁷

3.5 Vybrané teroristické činy páchané islamisty

Jedním z prvních útoků bylo zničení irácké ambasády v Bejrútu 15. prosince 1981. Exploze zabila 61 lidí a přes 100 jich zranila. Za tuto operaci měla odpovědnost irácká šíitská organizace al-Dawa, bojující proti režimu Sadáma Husajna. Při útoku bylo využito auto naplněné výbušninami.

Další známou sebevražednou misí bylo zničení americké ambasády v Bejrútu 18. dubna 1983. Aktérem tohoto útoku byla pravděpodobně organizace Hizballáh. Při výbuchu dodávky, která byla naplněna asi 180 kg výbušnin, zemřelo 63 lidí.⁵⁸ Jedním z nejznámějších sebevražedných útoků byl výbuch dvou dodávek, naplněných trhavinou, která zapříčinila výbuch amerických a francouzských kasáren v Bejrútu. Při útoku, který se stal 23. října 1983, zemřelo 305 lidí. Síla exploze byla cca 9 500 kg TNT. Následkem tohoto útoku bylo stažení mezinárodních vojenských sil z Libanonu v roce 1984. Tento atentát inspiroval islamisty po celém světě.⁵⁹

Teroristický útok na Světové obchodní centrum byl proveden 26. února 1993. Teroristická skupina vjela půjčenou dodávkou, naloženou půl tunou trhaviny, do garáží

⁵⁷ What happens after ISIS falls?. In *Youtube* [online]. 2.8.2017 [cit. 2018-04-8]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=4Ltr7x8nO2M>>.

⁵⁸ SOULEIMANOV, E., a BELFER, M. *Terorismus : pokus o porozumění*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, s. 190. Sociologické aktuality.

⁵⁹ ABDEL-SAMAD, H. *Islámský fašismus : analýza*. Přeložil Vítězslav ČÍŽEK. Praha : Knižní klub, 2016, s. 111.

pod severní věží Světového obchodního centra a nechali ji vybuchnout. Zemřelo šest lidí a více než tisíc jich bylo zraněno díky obrovské explozi, která vytvořila hluboký kráter několik podlaží hluboko a vhněla kouř do horní části mrakodrapu.⁶⁰ Tento útok byl vykonán se záměrem zničení spodní části severní věže, která měla následně spadnout na jižní věž, což by mělo za následek více než deset tisíc obětí. Naštěstí se tento útok nezdařil ale i tak se jednalo o jeden z nejhorších teroristických útoků, k nimž do této doby došlo v USA.⁶¹

Útok na americké ambasády v Keni a Tanzánii byl proveden al-Káidou dne 7. srpna 1998. Díky těmto útokům se al-Káida dostala do povědomí světové veřejnosti a Usáma Bin Ládín byl zařazen mezi deset nejhledanějších teroristů světa. Tyto bombové útoky byly provedeny současně a bylo při nich usmrceno 225 lidí a zraněno více než 4000 lidí.⁶²

Dne 12. října 2000 v jemenském přístavu Aden navedl atentátník malý člun naložený výbušninami do trupu amerického torpédoorce USS Cole, Při této sebevražedné teroristické akci bylo usmrceno 17 námořníků a 39 jich bylo zraněno. Loď se i přes masivní poškození nepotopila. Útok byl proveden Adensko-Abjanskou armádou islámu, spadající pod al-Káidu.⁶³

Největší teroristický útok všech dob se odehrál 11. září 2001. Tento útok byl proveden radikálními islámisty hlásícími se k organizaci al-Káida. Útok spočíval v únosu čtyř vnitrostátních letadel amerických leteckých společností a následně s nimi narazit do objektů s velkou symbolikou a především s vysokou koncentrací lidí.⁶⁴ Někteří z devatenácti únosců podstoupili letecký výcvik. Únosci narazili s letadly do různých cílů v USA. Dvě ze čtyř letadel vletla do mrakodrapových věží Světového obchodního centra v New Yorku. Obě budovy se vlivem nárazu zakrátko zřítily. Třetí letadlo narazilo do budovy Pentagonu ve Washingtonu D. C. Poslední unesené letadlo letělo směrem na Washington D. C. a spekuluje se, že cílem byl náraz do Bílého domu anebo americký

⁶⁰ A&E TELEVISION NETWORKS, LLC. *Remembering the 1993 World Trade Center Bombing* [online]. © 2018 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z WWW: <<https://www.history.com/news/remembering-the-1993-world-trade-center-bombing>>.

⁶¹ KONZELMANN, G. *Džihád : Velká svatá válka. Liberec : Dialog, knižní velkoobchod a nakladatelství, 2003, s. 130-132.*

⁶² ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 186.

⁶³ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 188.

⁶⁴ EICHLER, J. *Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelství, The Science for Population Protection*, 2013, roč. 5, č. 1, s. 47-62, ISSN 1803-568X (on-line), Dostupné z WWW: <<http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>>.

Kapitol. Letadlo se však zřítilo po souboji mezi pasažéry a únosci poblíž města Shanksville ve Virginii. Při těchto útocích zahynulo celkem 2974 lidí (246 na palubě letadel, 2603 ve věžích Světového obchodního centra a 125 v budově Pentagonu), mimo 19 únosců letadel a přes 6000 zraněných. Jako operační velitel únosů je považován Egyptan Mohammed Atta. V reakci na útoky z 11. září 2001 vyhlásila americká zahraniční politika prezidenta G. W. Bushe tzv. „*válku proti teroru*“. Spojené státy dále provedly invazi do Afghánistánu, kde došlo ke svržení režimu hnutí Tálíbán, které poskytovalo azyl al-Káidě vedené Usámou Bin Ládinem. Velké množství dalších zemí také posílilo svou protiteroristickou legislativu a pravomoci svých bezpečnostních složek.⁶⁵

I přes zvýšená bezpečnostní opatření po útocích z 11. září 2001 téměř po celém světě zůstala al-Káida velmi aktivní i nadále. Přestože žádná z následných teroristických akcí nedosáhla intenzity útoků z 11. září 2001, jednalo se v mnoha případech o velmi krvavé útoky. Například bombové útoky na ostrově Bali v roce 2002, při kterých zemřelo 202 lidí. Dále bombové útoky v Istanbulu v roce 2003, kde zemřelo 57 lidí a přes 700 jich bylo zraněno.⁶⁶

Jeden z dalších útoků se odehrál v Madridu 11. března 2004. Prostřednictvím telefonů bylo na madridských nádražích a ve vlacích odpáleno dálkově několik bomb. Při jejich explozi zahynulo 191 lidí a přes 2000 osob bylo zraněno. Za tento útok byli zodpovědní islámští radikálové s vazbami na al-Káidu. Někteří z aktérů byli po několika dnech obklíčeni španělskou policií v bytě na madridském předměstí, a ti následně spáchali sebevraždu tak, že vyhodili sami sebe do vzduchu.⁶⁷ Tento útok měl za úkol nejen zabít, zranit a vystrašit. Útok byl proveden v době vrcholící volební kampaně a to byla jedinečná příležitost jak také potrestat španělského premiéra Aznara a jeho politickou stranu za otevřenou podporu Bushova postoji k Iráku a za vyslání španělských vojsk.⁶⁸ J. M. Aznar se nastalé situace zalekl a domníval se, že by mu tyto atentáty mohly politicky uškodit. A proto z provedení útoků obvinil baskickou separatistickou organizaci ETA. Toto tvrzení se následně podařilo vyvrátit. Velké množství Španělů na to zareagovalo volením opozice. Ve volbách zvítězila Španělská socialistická dělnická

⁶⁵ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 13.

⁶⁶ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 188.

⁶⁷ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 189.

⁶⁸ EICHLER, J. *Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelství, The Science for Population Protection*, 2013, roč. 5, č. 1, s. 47-62, ISSN 1803-568X (on-line), Dostupné z WWW: <<http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>>.

strana, jejichž předseda měl ve svém volebním programu slib, že stáhne španělská vojska z Iráku. Tento slib po nástupu do úřadu splnil.⁶⁹

K dalším velmi známým bombovým útokům došlo v Londýně 7. července 2005. Tyto útoky si vyžádali 52 obětí a přes 700 zraněných. Tři ze čtyř sebevražedných atentátníků odpálili nálože v londýnském metru a čtvrtý v poschodovém autobuse. Všechny útoky se odehráli v ranní dopravní špičce.⁷⁰ Všichni atentátníci byli britští radikální islámisté, kteří podle poznatků policie z dubna 2006 jednali na vlastní pěst a že nikdy nebyli v přímém kontaktu s vedením al-Káidy. Toto zjištění však nemění nic na skutečnosti, že se jednalo o terorismus pojatý jako msta za britskou účast na vojenské intervenci do Iráku a na jeho následné okupaci.⁷¹ O dva týdny později, 21. července našla a zneškodnila britská policie další nevybuchlé bomby. Policie zvýšila bezpečnostní opatření a 22. července naneštěstí zastřelila brazilského elektrikáře Jeana Charlese de Menezese v domnění, že se jedná o teroristu.⁷²

Při útocích v Paříži v lednu roku 2015 zemřelo celkem 17 lidí. Útoky proběhli ve dnech od 7. ledna do 9. ledna. Cílem těchto útoků byla redakce satanistického časopisu Charlie Hebdo, košer ochod s potravinami a pařížské předměstí Montrouge. Útok na redakci časopisu měli na svědomí bratři Kouachiovi. Muž, který zabil policistku na předměstí Montrouge a držel rukojmí v obchodu s potravinami se jmenoval Amedy Coulibaly. Policie dopadla a zabila všechny tři útočníky.⁷³

Ve dnech 14. až 15. února 2015 proběhly tři různé střelné útoky v Dánsku v Kodani. Dohromady byly zabity dvě oběti, pachatel a pět policistů bylo zraněno. Za útoky byl zodpovědný Omar Abdel Hamid El-Hussein, který pár dní před útoky přísahal věrnost vůdci IS Abu Bakr al-Baghdadimu.⁷⁴

K sérii teroristických útoků došlo v Paříži v noci z 13. listopadu na 14. listopad 2015. První útok proběhl u fotbalového stadionu Stade de France během přátelského

⁶⁹ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 189.

⁷⁰ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 188.

⁷¹ EICHLER, J. *Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelství, The Science for Population Protection*, 2013, roč. 5, č. 1, s. 47-62, ISSN 1803-568X (on-line), Dostupné z WWW: <<http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>>.

⁷² ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007, s. 188.

⁷³ CABLE NEWS NETWORK. *2015 Charlie Hebdo Attacks Fast Facts* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://edition.cnn.com/2015/01/21/europe/2015-paris-terror-attacks-fast-facts/index.html>>.

⁷⁴ CABLE NEWS NETWORK. *Denmark terror suspect swore fidelity to ISIS leader on Facebook page* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://edition.cnn.com/2015/02/16/europe/denmark-shootings/>>.

zápasu Francie s Německem. Došlo zde ke třem výbuchům, které měli za následek čtyři úmrtí, včetně tří atentátníků. První útočník se odpálil ve 21:20, když byl odhalen ochrankou při snaze dostat se na tribunu. Druhý u jiné vstupní brány před stadionem ve 21:30 a třetí pak u blízké restaurace McDonald's ve 21:53. Na stadionu byl přítomen i tehdejší prezident François Hollande, který byl evakuován ihned po druhém výbuchu. O výbuchu byli informováni oba trenéři, ale hráči a fanoušci nebyli uvědoměni, dokud nebyl zápas dohrán. Francouzský prezident se totiž obával, že bezpečnost davu před stadionem nemohla být zaručena. Po skončení zápasu byli fanoušci přivedeni na hřiště a postupně po malých skupinkách evakuováni.⁷⁵ K druhému útoku došlo v ulici Bichat a Alibert, poblíž kanálu Saint-Martin ve 21:25. Útočníci stříleli na lidi před barem Le Carillon a dále pak zaútočili na protější restauraci Le Petit Cambodge. Při střelbě zemřelo 15 lidí a dalších 15 jich bylo zraněno. Útočníci pravděpodobně uprchli v dvou automobilech.⁷⁶ Třetí útok se odehrál na rue de la Fontaine-au-Roi, poblíž terasy italské restaurace La Casa Nostra ve 21:32. Útočník začal střílet puškou do hostů. Pět lidí bylo zabito a osm jich bylo vážně zraněno.⁷⁷ K v pořadí čtvrtému útoku došlo na venkovní terase restaurace La Belle Équipe na rue de Charonne ve 21:32. Střelba trvala několik minut a poté se útočníci vrátili do auta a ujeli. Bylo zabito devatenáct lidí a devět osob bylo v kritickém stavu.⁷⁸ Na Boulevard Voltaire se okolo 21:40 odpálil útočník v kavárně Camptoir Voltaire. Výbuch zabil útočníka a zranil patnáct lidí, z toho jednoho z nich vážně.⁷⁹ Poslední útok si vyžádal nejvíce mrtvých a odehrál se v divadle Bataclan na Boulevard Voltaire ve 21:40. V době výbuchu zde hrála americká rocková kapela Eagles of Death Metal pro přibližně 1500 diváků. Do budovy vnikla skupina tří útočníků, vyzbrojených útočnými puškami AK-47 a ručními granáty. Útočníci začali střílet z pozic v mezipatře do davu, který si z počátku myslel, že jde o pyrotechniku. Útok trval 20 minut a někteří lidé utíkali přes nouzové východy, na střechu, anebo se schovali na toalety a do kanceláří, jiní zůstali ležet mezi těly a předstírali, že jsou mrtví. Podle svědků chodili

⁷⁵ Vincent Menichini. [Les gens ressortent...]. In *Twitter* [online]. 13.11.2015 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <https://twitter.com/v_menichini/status/665293519817457664/video/1>.

⁷⁶ BBC. *Paris attacks: What happened on the night* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>>.

⁷⁷ GUARDIAN NEWS AND MEDIA LIMITED OR ITS AFFILIATED COMPANIES. *Paris attack witness: 'he was dressed in black, professional, shooting and killing'* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.theguardian.com/world/2015/nov/14/paris-attack-witness-he-was-dressed-in-black-professional-shooting-and-killing>>.

⁷⁸ REUTERS. *France in shock after Islamist attacks kill 129* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.reuters.com/article/us-france-shooting/france-in-shock-after-islamist-attacks-kill-129-idUSKCN0T22IU20151114>>.

⁷⁹ BBC. *Paris attacks: What happened on the night* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>>.

teroristé mezi těmi, kteří leželi, kopali je a stříleli do hlavy, pokud projeví známky života.⁸⁰ Okolo desáté hodiny večer vzali útočníci desítky rukojmích a vyhrožovali policii, která je obklíčila, že každých pět minut zabijí jednoho rukojmího a vyhodí ho z okna. Zásah na divadlo od elitní taktické jednotky RAID začal v 00:20 a trval tři minuty. V sále zemřelo 89 osob a několik desítek jich bylo v kritickém stavu.⁸¹ Dohromady si tyto útoky vyžádaly 130 obětí a přes 400 zraněných.

K dalšímu útoku, které provedl stoupenec IS, došlo 12. ledna 2016 v Istanbulu. Útočník se jmenoval Nabil Fadli, odpálil se v historickém centru Istanbulu a zabil 10 lidí.⁸²

V Belgii 22. března 2016 se uskutečnily tři koordinované sebevražedné atentáty. Dva z nich byly na bruselském letišti v Zaventem a jeden na stanici metra Maalbeek v centru Bruselu. Bylo zabito 32 civilistů a přes 300 lidí zraněno. Další bomba byla nalezena během prohledávání letiště. K odpovědnosti za útoky se přihlásil IS. Pachatelé patřili ke stejné teroristické buňce, která se účastnila listopadových útoků 2015 v Paříži. Tyto bombové útoky byly nejhorší v Belgických dějinách.⁸³

Další útok, za který prohlásil odpovědnost IS, se stal večer 14. července 2016. Tuniský občan Mohamed Lahouaiej-Bouhel nasměroval nákladní automobil do davu lidí, kteří oslavovali den Bastille na Promenade de Anglais ve francouzském Nice. Při útoku bylo usmrceno 85 lidí a přes 450 zraněno. Útočník byl zabit policií po následné přestřelce.⁸⁴

V německém Berlíně najel 19. prosince 2016 na vánočních trzích vedle památníku Kaiser Wilhelm Memorial Church Anis Amri, tuniský neúspěšný žadatel o azyl. Bylo zabito 12 lidí a dalších 56 zraněných. Čtyři dny po útoku byl podezřelý zabit v přestřelce

⁸⁰ THE NEW YORK TIMES COMPANY. „*Scene of Carnage*‘ Inside Sold-Out Paris Concert Hall [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.nytimes.com/2015/11/14/world/europe/paris-attacks.html>>.

⁸¹ TELEGRAPH MEDIA FROUP. *Molenbeek mayor received terror suspects list including on-the-run Salah Abdeslam one month before Paris attacks* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/belgium/12015522/Manhunt-for-Salah-Abdeslam-as-Brussels-reopens-after-Paris-attacks-lockdown-Wednesday-live.html>>.

⁸² BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016, s. 50.

⁸³ LOS ANGELES TIMES. *Hunt is on for Brussels bombings suspect; Islamic State warns of more, worse attacks* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.latimes.com/world/europe/la-fg-brussels-airport-explosion-20160322-story.html>>.

⁸⁴ CABLE NEWS NETWORK. *Attacker in Nice plotted for months with ,accomplices,* ‘prosecutor says’ [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://edition.cnn.com/2016/07/21/europe/nice-france-attacker-plot-accomplices>>.

s policií u Milána v Itálii. Anis Amri se řídil podle instrukcí IS, který zveřejnil video, kde slibuje oddanost vůdci teroristické skupiny.⁸⁵

K teroristickému útoku u Westminsterského paláce v Londýně došlo 22. března 2017. Útočník Khalid Masood, který měl britské občanství, najel na chodník podél jižní strany Westminster Bridge a Bridge Street a zranil více než 50 lidí. Poté naboural auto do plotu okolo paláce a běžel do New Palace Yard, kde smrtelně bodl neozbrojeného policistu. Následně byl zastřelen policií a na místě zemřel. Policie nenalezla žádnou vazbu s teroristickou organizací a věří, že útočník jednal sám.⁸⁶

Dne 3. dubna 2017 se v Petrohradském metru uskutečnil bombový útok. Mezi stanicemi Sennaya Ploshchad a Tekhnologichesky Institut explodovala výbušnina a zabila 11 lidí a více než 40 lidí zranila. Podezřelý pachatel byl ruský občan Akbarzhon Jalilov.⁸⁷

V hlavním městě Švédska, ve Stockholmu, došlo 7. dubna 2017 k dalšímu teroristickému útoku. Útočník najel ukradeným nákladním automobilem do davu podél Drottninggatanu, než narazil do rohu obchodního domu Åhléns. Bylo zabito pět lidí a dalších 14 zraněno. Podle policie Rakhmat Akilov vyjádřil náklonost k IS. Den před útokem natočil video, kde přísahá věrnost IS.⁸⁸

K bombovému útoku došlo také v Manchesteru ve Velké Británii. Dne 22. května 2017 byla detonována šrapnelová po domácku vyrobená bomba v Manchester Aréně. Tento výbuch zabil 23 lidí a více než 200 jich bylo zraněno. Podle policie jednal útočník Salman Ramadan Abedi sám.⁸⁹

⁸⁵ DEUTSCHE WELLE. *Automatic brakes stopped Berlin truck during Christmas market attack* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.dw.com/en/automatic-brakes-stopped-berlin-truck-during-christmas-market-attack/a-36936455>>.

⁸⁶ SENGUPTA, K. *Last message left by Westminster attacker Khalid Masood uncovered by security agencies* In *Independent* [online]. 27.5.2017, 19:30 BST [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.independent.co.uk/news/uk/crime/last-message-left-by-westminster-attacker-khalid-masood-uncovered-by-security-agencies-a7706561.html>>.

⁸⁷ THE NEW YORK TIMES COMPANY. *Explosion in St. Petersburg, Russia, Kills 11 as Vladimir Putin Visits* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.nytimes.com/2017/04/03/world/europe/st-petersburg-russia-explosion.html>>.

⁸⁸ REUTERS. *Uzbekistan says told West that Stockholm attack suspect was IS recruit* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.reuters.com/article/us-sweden-attack-uzbekistan/uzbekistan-says-told-west-that-stockholm-attack-suspect-was-is-recruit-idUSKBN17G0J1>>.

⁸⁹ GUARDIAN NEWS AND MEDIA LIMITED OR ITS AFFILIATED COMPANIES. *Manchester Arena bomb was designed to kill largest number of innocents* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.theguardian.com/uk-news/2017/jun/09/manchester-arena-bomb-designed-kill-largest-number-innocents>>.

K dalšímu útoku došlo v Londýně ve Velké Británii a to 3. června 2017. Skupina tří útočnicků najela dodávkou na London Bridge a poté, co narazili, běželi do Borough Marketu a tam začali bodat lidi v restauracích a hospodách. Osm lidí bylo zabito a 48 bylo zraněno. Všichni tři útočníci byli zastřeleni policií. Útočníci použili těsně před útokem steroidy a podle agentury Amaq News Agency byli bojovníci IS.⁹⁰

Ke dvěma teroristickým útokům došlo 17. a 18. srpna 2017 ve Španělsku. K prvnímu útoku došlo v Barceloně, když Younes Abouyaaqoub najel dodávkou do lidí v ulici La Rambla. Při útoku zemřelo 13 lidí, 130 lidí bylo zraněno a jeden zemřel na následky zranění. Útočník poté zabil dalšího člověka, kterému ukradl auto a uprchl. 21. srpna byl Younes Abouyaaqoub zastřelen policií asi 40 km od Barcelony. V jednu hodinu ráno dalšího dne došlo k druhému útoku. Auto s pěti muži najelo do chodců v Cambrils. Jednoho člověka zabili a šest jich zranili. Všechny pět útočnicků bylo zastřeleno policií. IS převzal odpovědnost za útok.⁹¹

4 Analýza aktuálních projevů Islámského státu

IS má na svědomí mnoho desítek teroristických útoků. Za největší útok IS na území Evropy můžeme považovat sérii listopadových útoků v Paříži z roku 2015. Byly zde použity jak střelné zbraně, tak výbušná zařízení. Všechny útoky byly směřovány na místa, kde se nachází velký počet osob. Při útocích u pařížského fotbalového stadionu se podařilo zamezit škodám na lidských životech, které by měli velmi vysoká čísla v případě úspěchu. Tento útok a několik dalších útoků na území Evropy je jen malá ukázka toho, co IS dokáže způsobit v zemích jako je Irák, Egypt, Pákistán, Sýrie Jemen, Afghánistán. Velká většina teroristických útoků je páchána na tomto území. Počty obětí usmrcených teroristickými útoky, které má na svědomí IS, jdou průměrně do tisíců. Pokud bychom vzali v úvahu i teroristické útoky mimo IS byla by všechna čísla o dost větší.

Většinu útoků, které jsou provedeny na území Evropy, nenaplánoval IS, ale útočníci se spíše nechali inspirovat IS, krému slíbili věrnost natočením videa a v jeho jménu způsobili teroristický útok. Tito útočníci sympatizují s touto organizací nebo

⁹⁰ SKY UK. *London Bridge attack: Terrorists 'used steroids' before attack* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://news.sky.com/story/london-bridge-attack-terrorists-used-steroids-before-attack-11242524>>.

⁹¹ GUARDIAN NEWS AND MEDIA LIMITED OR ITS AFFILITED COMPANIES. *Cambrils: five terror suspects killed as second attack follows Las Ramblas* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.theguardian.com/world/2017/aug/17/van-crashes-into-crowd-of-people-barcelona-las-ramblas>>.

s jejich vůdcem a snaží se vrátit úder zemím, které vojensky intervenovali ve válce v Sýrii. Ve většině případů je možno vidět, že se tito útočníci těžko dostanou byt' jen ke střelné zbraní, a tak jsou jejich útoky bodání nebo najíždění dodávkou či autem do lidí na frekventovaných silnicích.

Dále musíme brát v úvahu počet nezdařených pokusů o teroristický čin, které se do dnešních medií a tím pádem i do povědomí lidí nedostane. Podle mého názoru se protiteroristická ochrana, taktika a aktuální kvalita ozbrojených složek razantně zvýšila. Tato skutečnost ale vznikla díky několika podařeným útokům, jako jsou například útoky na Světové obchodní centrum a Pentagon z 11. září 2001, bombový útok v Madridu z roku 2004 a útok v Londýně v roce 2005. Tyto události jsou pro Evropskou unii a celý svět momentem, kdy se začali vytvářet a zdokonalovat protiteroristické politické i právní nástroje. Podle počtu obětí by se dalo usoudit, že úspěšnost teroristických útoků klesá a kvalita protiteroristické ochrany naopak stoupá.

Je téměř nemožné si představit, jak vysoký by byl počet obětí, pokud by al-Káida na svém vrcholu operovala v dnešní době. Ovšem je velmi těžké posoudit, která z organizací by byla úspěšnější. Když vezmeme v úvahu, že v roce 2001 byla protiteroristická ochrana na minimální úrovni, tak al-Káida měla větší prostor a možnosti proniknout skrze bezpečnost. Na druhou stranu IT a komunikační technologie dnešní doby, by mohli pro al-Káidu představovat větší možnosti. Avšak v dnešní době jsou bezpečnostní podmínky spolu s prací policejních a vojenských složek na vysoké úrovni a velké množství útoků dokáží zavčas přerušit.

Podle mého názoru je IS mnohem nebezpečnější a horší než al-Káida a další teroristické organizace, a to i přes to, že al-Káida má na svědomí největší teroristický útok v dějinách, při kterém zemřelo mnoho lidí. IS je mnohem více organizovaný, nemilosrdný a brutální. IS podle mého názoru jedná a chová se spíše jako nacisté, než jako jiná teroristická skupina nebo organizace. IS shromažďuje lidi v něčem, co vypadá jako koncentrační tábor a ty pak zastřelí, jako to dělali nacisté. Pokud by IS měl více vojáků a celkových zdrojů, dalo by se říci, že jsou ve své podstatě ještě mnohem horší než nacisté, že nenávidí a zabijí kohokoliv, ať už muže, ženy, děti, muslimy, křesťany ostatní náboženské skupiny. V podstatě zabijí všechny, kdo nesouhlasí s jejich neuvěřitelně vyhraněným a zvráceným pohledem na islám. IS je také mnohem ambicióznější, než jiné dřívější teroristické organizace. Oni nechtějí jen zemřít pro svou věc, ale chtějí také zabít pro svou věc, a postupně ovládat území. Další zvláštností je, že IS má svou

organizovanou armádu, což jsme dříve u teroristických skupin, které byli spíše jen extremistické, neviděli v tak velké míře. IS je schopný si najít spojence, kteří ani nemusejí souhlasit s jejich náboženskými názory, ale chtějí se jen „svězt“ na vlně „úspěchu“, který IS na začátku roku 2015 měl, nebo mají jen společného nepřítele.

Důležitou otázkou ale je, co se stane, až IS nebude existovat. Vojáci, kteří bojují za IS, půjdou do svých domovů a rodných zemí, které jsou rozesety po celém světě, protože když IS v roce 2014 zabral velké území v Iráku a Sýrii, se desítky tisíc lidí z celého světa přidalo ke kalifátu. Podle odhadů UN se k IS přidalo, více než 30 000 zahraničních bojovníků. Většina bojovníků přišla ze zemí jako je Tunisko, Maroko, Jordánsko, Saudská Arábie, ale stovky jich přišlo také z Německa, Belgie, Velké Británie a někteří i z USA. Takže pokud IS přestane existovat, tak kdokoliv, kdo přežije, si bude muset najít místo, kam se přesune. A pokud se bojovníci, kteří mají kontakty a jsou schopni smrtících teroristických útoků, dostanou do svých zemí, Evropy nebo USA, může se stát stejný scénář, jako se stal po válce v Afghánistánu v osmdesátých letech dvacátého století, kdy se tisíce zahraničních bojovníků shromáždili v Afghánistánu, aby pomohly afghánským mudžahedínům bojovat proti sovětské invazi. Poté, co Sověti odešli, velká část těchto bojovníků se rozptýlila do různých dějišť džihádu včetně Bosny, Čechenska, Somálska, Súdánu a jinam. Tito bojovníci následně vytvořili síť mezinárodních džihádistů, z nichž většina měla spojení s Usámou bin Ládinem a al-Káidou. Někteří z nich dokonce provedli útoky proti západu včetně útoku proti spojeným státům. Takže se můžeme obávat, že se stane něco podobného, ale tentokrát by si mohli udělat domov z Evropy a tam začít útočit.

Další otázkou bude, co se má stát s americkou armádou po pádu IS. Můžou buď zůstat, nebo se vrátit domů, což by mohlo vytvořit prostor pro sektářské násilí, které se v této oblasti objeví. Pokud se podíváme na události, které se stali v roce 2011, kdy Obamova politika stáhla většinu vojáků z oblasti, kterou přenechali šiitské vládě v Bagdádu a tím vytvořili prostor pro utlačování sunnitské populace. IS této možnosti využil. Byl považován za obránce proti šiitské vládě a byl schopen získat podporu a rozrůst se. Takže i když odchod vojáků nemusí nutně znamenat, že se zde objeví další skupina jako je IS, nebo že se zde vytvoří druhý IS, toto riziko tu určitě existuje.

Posledním a pravděpodobně nevyřešitelným problémem bude, že IS se přesune z místa k myšlence. Do této doby měl IS za cíl bránit své území. Toto území však dříve či později IS ztratí. Až se to stane, z IS už nebude míst, za které lidé bojují ale myšlenka, za kterou bojují. Myšlenka, pro kterou jsou tito lidé ochotni zabít i zemřít. Na počátku

vzniku IS si lidé mysleli, že IS je skupina, která bojuje jen za své území a že to není skupina, jako byla al-Káida, že to není teroristická skupina, která chce provádět útoky mimo své hranice. To bylo ale vyvráceno v říjnu roku 2015, kdy IS použilo bombu ke zničení ruského osobního letadla. To bylo varování před tím, co mělo přijít. Přišla vlna útoků IS, která zabila stovky lidí v Londýně, Paříži nebo v Nice. Tyto útoky byly inspirací pro další akce, při kterých byli zabity další desítky lidí, jako například v Kalifornii a v Orlando, nebo v Kodani, ve Stockholmu a dalších. Za tyto útoky převzal IS zodpovědnost, ale nejsou vždy prováděné IS. V mnoha případech jsou to lidé, kteří radikalizovali v zemích, kde žili, a to je nebezpečí této myšlenky. IS může být poražen na území v Iráku a Sýrii, ale potom se z území stane myšlenka a myšlenku je nemožné porazit.⁹²

5 Protiteroristické nástroje Evropské unie

Evropská Unie přijala řadu nástrojů pro účely boje s mezinárodním terorismem včetně institucionálních a organizačních opatření, které mají zvyšovat účinnost spolupráce v rámci Unie a také její rychlost při nasazení.

Tyto nástroje Unie je možné rozdělovat na:

- a) Politické nástroje – komplexní /koncepční, specifické
- b) Právní nástroje – Europol, Eurojust, evropský zatýkací rozkaz atd.⁹³

Tyto nástroje přijímají kompetentní orgány Unie k zajištění komplexního zvládnutí fenoménu terorismu způsobem představujícím vytyčování cílů a programových úkolů.

Tyto nástroje obvykle ve formách akčních plánů, strategií nebo různých programů přijímá Evropská rada, eventuálně s jinými orgány Unie. Nemají právní závaznost, ale závaznost politickou. Orgány EU vydávají na jejich základě akty evropského práva.

„Jedná se o tyto platné politické nástroje Unie:

⁹² Divize organizace spojených národů pro populaci pomáhá ministerstvu hospodářských a sociálních věcí při plnění svých funkcí v rámci skupiny Global Migration Group.

⁹³ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 383.

1. *Základní dokumenty koncepčního (politického) charakteru, kterými jsou hlavně:*
 - a) *Evropská bezpečnostní strategie (2003),*
 - b) *Strategické směry pro legislativní a operativní plánování pro nadcházející léta v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva z června roku 2014 (Strategické směry),*
 - c) *Evropský program pro bezpečnost (2015-2020) z dubna 2015.*
2. *Specifické protiteroristické dokumenty (nástroje), kterými jsou hlavně:*
 - a) *Prohlášení k boji proti terorismu (Madrid, 2004),*
 - b) *Akční plán EU na boj proti terorismu (2004),*
 - c) *Prohlášení Rady k útokům v Londýně (2005),*
 - d) *Strategie EU pro boj proti terorismu s akčním plánem (2006),*
 - e) *Strategie EU na boj proti radikalizaci a náboru teroristů s akčním plánem.*
3. *Zvláštní sektorové dokumenty pro oblast civilní obrany:*
 - a) *Program solidarity EU (CBRN),*
 - b) *Ochrana kritické infrastruktury proti terorismu.*⁹⁴

5.1 Protiteroristické politické nástroje Evropské Unie

5.1.1 Evropská bezpečnostní strategie (2003)

Jako první dokument Unie pro oblast vnější politiky Unie se stala Evropská bezpečnostní strategie z roku 2003, na kterou následně navázaly další koncepční dokumenty, hlavně Evropská politika sousedství a Strategie EU pro boj proti terorismu z roku 2005.

⁹⁴ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 384.

Po vypracování dokumentu Evropská bezpečnostní strategie začala být EU považována nejen za velmoc čistě ekonomickou, ale i za velmoc bezpečnostního rozměru. EU tím ukázala své odhodlání vystupovat jako velmoc, která přikládá velkou váhu globálnímu přístupu k bezpečnosti. Svou bezpečnostní strategii nicméně nekoncepčuje jako doktrínu vojenské intervence, což je rozdílné od dosavadního přístupu USA. Nesdílí ani jejich vyhraněnou ideologii *rouge states* („*darebácké státy*“) a „*osy zla*“ a upřednostňování vojenské odpovědi na bezpečnostní hrozby.

Naopak Evropská bezpečnostní strategie si zakládá na nutnosti fungujícího multilateralismu, představujícího primárně přístup vycházející z aplikace kombinovaného politického dialogu, diplomatického nátlaku, mechanismů sledování a vyhodnocování aktuální situace, a až následně, v nezbytných případech použití donucení zahrnující vojenský zásah. Nicméně vojenský zásah má podmínku, bez které ho nelze provést a to, že musí mít podporu OSN.

I přes toto výrazné odlišení v přístupu se jedná ve vztahu EU a USA o strategické spojení se stejnými hlavními prioritami. Avšak způsoby a prostředky jejich dosahování, jakož i akcent v samotné praxi mohou být odlišnými. Své výhody a nevýhody mají i přes své odlišnosti oba tyto přístupy. Z dlouhodobého hlediska, a také i z pohledu dodržování mezinárodního práva, má mít, podle převážného názoru odborníků, přístup Unie spíše větší naději na úspěch.

Snaží se totiž nereagovat jen na teroristické útoky a jejich následky, ale jde po kořenech a příčinách za současného zaměření na hledání dlouhodobých východisek a řešení. Oproti USA, Unie nepokládá zmiňované bezpečnostní hrozby za čistě vojenské s tím, že řešení těchto hrozeb vyžaduje kombinaci politických, diplomatických a jiných nástrojů. K oslabování a eliminaci bezpečnostních hrozeb současného světa a k posilování bezpečnosti bychom měli použít multilateralismus a zároveň mnohostrannou spolupráci nejvýznamnějších mezinárodních organizací.⁹⁵

Unie klade v přístupu k hrozbě mezinárodního terorismu rozhodující důraz na tyto směry preventivního působení:

- „*posilování mezinárodní spolupráce,*

⁹⁵ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 385.

- *zamezování přístupu teroristů k finančním a jiným ekonomickým zdrojům,*
- *zvyšování připravenosti k prevenci teroristických úderů,*
- *zdokonalování schopností nezbytných pro zvládnání důsledků případných teroristických úderů,*
- *zajišťování bezpečnosti mezinárodní dopravy a zlepšování hraniční kontroly,*
- *soustředění pozornosti na ty faktory, které usnadňují nábor do teroristických organizací (jde rovněž o bariéry a vzájemné předsudky mezi různými kulturami a náboženstvími, dialog mezi kulturami).“⁹⁶*

Evropská bezpečnostní strategie byla zpracována Generálním sekretariátem Evropské rady ve spolupráci s Evropskou komisí. První část dokumentu obsahuje identifikaci bezpečnostních hrozeb po skončení studené války, ze kterých byly za hlavní označeny:

- terorismus,
- vytváření nových zbraní hromadného ničení,
- regionální konflikty,
- „*nefunkční státy*“ (state failure) – korupce, zneužívání moci, nefunkční instituce, čehož využívá organizovaný zločin, a
- organizovaný zločin.

Ve druhé části dokumentu jsou obsaženy definice tří základních cílů Unie, kterými jsou:

- „rozšíření zóny bezpečnosti v okolí Evropy,*
- posilování mezinárodního právního řádu (OSN či OBSE),*

⁹⁶ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 385.

- c) *reakce na hrozby, představující schopnost Unie reagovat na nové hrozby ještě dříve, než dojde ke krizi.*“⁹⁷

5.1.2 Prohlášení k boji proti terorismu (Madrid – 2004)

Útok, ke kterému došlo 11. března 2004 v Madridu, představoval první přímou hrozbu mezinárodního terorismu v Evropě. Dva týdny po této události přijala Evropská rada dokument Prohlášení k boji proti terorismu s doplněnými strategickými cíli posílení Akčního plánu EU na boj proti terorismu z 21. září 2001.

První část dokumentu se odvolává na Chartu OSN a závazky zakotvené v rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1373 (2001). Obsahuje tzv. doložku solidarity, která slouží jako politický závazek členských států postupovat společně proti teroristickým akcím.

„Další část prohlášení jsou označeny podle jednotlivých úkolů a závazků jako: Bezpečnostní strategie; Pomoc obětem; Rozvíjení současné spolupráce; Posílení ochrany hranic a zabezpečení dokladů; Závěry Unie ke společnému postupu v boji proti terorismu; Strategické cíle revidovaného Akčního plánu EU pro boj proti terorismu; Sdílení zpravodajských informací; Předcházení financování terorismu; Opatření na ochranu dopravy a obyvatelstva; Mezinárodní spolupráce; Spolupráce s USA a partnery; Zřízení funkce protiteroristického koordinátora. Přílohy k prohlášení obsahují Strategické cíle Evropské unie v boji proti terorismu (revidovaný Akční plán) a dále prohlášení o solidaritě proti terorismu.“⁹⁸

V rámci sekretariátu Rady působí protiteroristický koordinátor, který má za úkol identifikovat slabiny jednotlivých členských zemí EU a Unie jako celku v oblasti boje proti terorismu, předkládat návrhy pro jejich překlenování⁹⁹ a koordinovat práci Rady v oblasti boje proti terorismu.

Europol a Eurojust by měly v rámci posílení operativní akceschopné spolupráce ještě více přispívat k boji proti terorismu zejména ve společných vyšetřovacích týmech

⁹⁷ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 386.

⁹⁸ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 387.

⁹⁹ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Protiteroristický koordinátor EU* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, © 2018 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/protiteroristicky-koordinator-eu.aspx>>.

nebo při zjednodušení výměny informací a zpráv mezi donucovacími orgány členských států. Prohlášení zdůrazňuje význam zpravodajské spolupráce a lepšího vyhodnocování ohrožení. Dále vyzývá členské státy, aby zlepšovaly mechanismy pro spolupráci a prohlubování efektivní systematické spolupráce mezi policejními, bezpečnostními a zpravodajskými službami.

5.1.3 Akční plán EU na boj proti terorismu (2004)

Evropská rada přijala na svém zasedání v září 2001 Akční plán EU na boj proti terorismu, který byl od té doby doplněn o řadu význačných iniciativ. Aby byl boj proti terorismu účinný, je nutné, aby členské státy komplexně a efektivně naplnila přijatá opatření. Prohlášení Evropské rady k boji proti terorismu z roku 2004 (Madrid) určilo k rozpracování v Akčním plánu těchto sem strategických cílů:

- 1. „prohloubit mezinárodní shodu a podpořit mezinárodní snahu bojovat s terorismem,*
- 2. omezit teroristům přístup k finančním a ekonomickým zdrojům,*
- 3. zesílit kapacity zjišťování, vyšetřování a stíhání teroristů a prevence teroristických útoků mezi orgány Unie a členskými státy,*
- 4. ochránit bezpečnost mezinárodní dopravy a zajistit efektivní systém hraniční kontroly,*
- 5. zlepšit možnosti Unie a členských států vypořádat se s následky teroristických útoků,*
- 6. určit faktory, které přispívají k podpoře a (personálnímu) posílení terorismu,*
- 7. nasměrovat akce externích vztahů Unie do prioritních třetích zemí, kde musí být posíleny protiteroristické kapacity nebo přijata protiteroristická opatření.“¹⁰⁰*

¹⁰⁰ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 388.

Podrobněji jsou všechny uvedené cíle rozpracovány v tomto Akčním plánu na boj proti terorismu, který byl přijat Evropskou radou 17. a 18. června 2004 a bude revidován dvakrát ročně.

5.1.4 Prohlášení Rady k útokům v Londýně (2005)

Toto prohlášení bylo přijato 13. července 2005 Radou pro justici a vnitřních věci v reakci na bombové útoky v Londýně z července 2005. Dokument obsahuje deset bodů. Některá z těchto opatření jsou již zakotvena v Akčním plánu EU na boj s terorismem, a nejedná se tudíž o úkoly nové. Jde spíše o urychlení přijetí a implementaci těchto opatření.

Rada také naléhavě žádá členské státy, aby:

- zintenzivnily výměnu policejních a justičních informací, zejména prostřednictvím Europolu a Eurojustu a zesílily podporu Situačního centra Unie ze strany bezpečnostních a zpravodajských služeb členských států,
- zlepšily sdílení informací o odcizených a ztracených výbušninách.

V rámci snížení zranitelnosti vůči teroristickým útokům se zdůrazňuje nutnost chránit občany a infrastrukturu. Současně se mají zajistit výkonnější a pružnější informační systémy na ochranu vnějších hranic a vnitřní bezpečnosti. Ve vysoce rizikových oblastech a zemích bude Unie upřednostňovat zavedení biometrie žadatelů o víza podle VIS¹⁰¹. V oblasti civilní ochrany je důležité zvyšování schopnosti Unie řídit a minimalizovat důsledky teroristických útoků. Například pomocí společných protiteroristických cvičení na úseku rozvíjení schopností reagovat na krizové situace.

5.1.5 Strategie EU pro boj proti terorismu (2005)

Rada schválila na konci roku 2005 Strategii EU pro boj proti terorismu. Tento dokument shrnuje jednotlivé aspekty protiteroristické politiky Unie a představuje tak ucelenou strategii Unie pro tuto oblast. Na jeho zpracování se podílel také protiteroristický koordinátor. K dokumentu byl dále přijat i Akční plán EU boje proti terorismu.

¹⁰¹ VIS je Vízový informační systém umožňující sdílení vízových údajů mezi členskými státy Schengenu, který byl uveden do provozu v roce 2011.

Dokument zavádí tzv. čtyři pilíře Strategie EU pro boj proti terorismu, které mají tvořit komplexní a přiměřenou odpověď na mezinárodní teroristické hrozby. Jednotlivé pilíře jsou označeny jako:

1. *„předcházení (prevent),*
2. *ochrana (protect),*
3. *pronásledování (persue),*
4. *reakce (respond).“¹⁰²*

Tato Strategie má za cíl zvýšení úlohy Unie ve světě ve smyslu převzetí větší odpovědnosti za příspěvek k celkové bezpečnosti světa.

Pomocí jednání v rámci OSN a s dalšími mezinárodními a regionálními organizacemi pracuje Unie na budování mezinárodního společného postoje a podporuje mezinárodní normy pro boj s terorismem. Klíčový má být dialog s hlavními partnerskými zeměmi včetně USA. Přednostní pomoc bude poskytována třetím zájmovým zemím, zejména v regionech severní Afriky, Blízkého východu a jihovýchodní Asie.

„K jednotlivým prioritám

Klíčové priority pro (oblast) „předcházení“ (bod 13) jsou tyto:

- *vytvořit společné postupy za účelem rozeznání a potírání problémového chování, zejména zneužívání internetu,*
- *řešit podněcování a nábor zejména v klíčových prostředcích, například ve věznicích, místech náboženského vzdělávání nebo bohoslužeb, zvláště prostřednictvím uplatňování předpisů, které tuto činnost staví mimo zákon,*
- *vytvořit mediální a komunikační strategii, které lépe osvětlí politiky Unie,*

¹⁰² PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 389.

- *prosazovat řádnou správu věcí veřejných, demokracii, vzdělávání a hospodářskou prosperitu prostřednictvím podpůrných programů Unie a členských států,*
- *rozvíjet mezikulturní dialog uvnitř i vně Evropské unie,*
- *vytvořit neutrální „slovní zásobu“ pro projednávání těchto otázek,*
- *pokračovat ve výzkumu, sdílení analýz a zkušeností za účelem lepšího porozumění těmto otázkám a pro rozvoj politických reakcí.*

Klíčové priority pro (oblast) „ochrany“ (bod 21) jsou tyto:

- *zasadit se o zlepšení zabezpečení pasů Unie prostřednictvím zavádění biometrie,*
- *zřídit Vízový informační systém (VIS) a druhou generaci Schengenského informačního systému (SIS II),*
- *vypracovat prostřednictvím Frontexu účinnou analýzu rizik na vnějších hranicích Unie,*
- *provádět schválené společné normy v oblasti bezpečnosti civilního letectví, zabezpečení přístavů a námořní bezpečnosti,*
- *schválit evropský program na ochranu kritické infrastruktury,*
- *lépe využívat výzkumné činnosti na unijní úrovni.*

Klíčové priority pro (oblast) „stíhání“ (bod 31) jsou tyto:

- *posílit národní schopnosti v oblasti boje proti terorismu s ohledem na doporučení vzešlá ze vzájemného hodnocení vnitrostátních protiteroristických opatření,*
- *plně využívat Europol a Eurojust k usnadnění policejní a justiční spolupráce a nadále začleňovat posouzení hrozeb zpracovaných společným Situačním centrem (SitCEN) do tvorby politiky boje proti terorismu,*

- *dále rozvinout vzájemné uznávání justičních rozhodnutí včetně prostřednictvím přijetí evropského důkazního příkazu,*
- *zajistit plné provádění a hodnocení stávajících právních předpisů, jakož i ratifikaci příslušných mezinárodních smluv i úmluv,*
- *rozpracovat princip dostupnosti informací o vymáhání práva,*
- *zastavit přístup teroristů ke zbraním a výbušninám, od amatérsky vyráběných výbušnin, až po chemický, biologický, radiologický a jaderný materiál,*
- *zastavit financování terorismu včetně prostřednictvím provádění schválených právních předpisů, práce na prevenci zneužívání neziskového sektoru a prostřednictvím přezkumu celkových výsledků Unie v této oblasti,*
- *poskytnout technickou pomoc za účelem posílení (zvýšení) schopností prioritních třetích zemí.*

Klíčové priority pro (oblast) „reakce“ (bod 38) jsou tyto:

- *schválit koordinační opatření Unie pro případ krize a podpůrné operativní postupy pro tato opatření,*
- *revidovat právní předpisy o mechanismu Unie pro civilní ochranu,*
- *rozvinout hodnocení rizik jako nástroj, na kterém je založeno budování kapacit reakce na útok,*
- *zlepšit koordinaci s mezinárodními organizacemi v oblasti řízení reakce na teroristické útoky a jiné katastrofy,*
- *sdílet osvědčené postupy a rozvíjet přístupy k poskytování pomoci obětem teroristických činů a jejich rodinám.¹⁰³*

¹⁰³ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 391.

V závěru dokumentu, který je označen jako Demokratická odpovědnost, obsahuje úkol pro Evropskou radu přezkoumávat postup vpřed v provádění Strategie každých šest měsíců. Rada, Evropská komise a Evropský parlament jsou na vysoké úrovni zapojeny do daného procesu ve formě politického dialogu. Tato Strategie je dále konkretizována detailním akčním plánem z roku 2006.

5.1.6 Akční plán EU boje proti terorismu (2006)

Akční plán EU boje proti terorismu z ledna 2006 odráží nové opatření plynoucí z unijní protiteroristické Strategie včetně opatření směřujících k potírání radikalizace a náboru osob pro terorismus. Legislativní i nelegislativní úkoly Akčního plánu, jsou zakotveny v jednotlivých podoblastech označených podle čtyř pilířů Strategie EU pro boj proti terorismu – Prevence; Ochrana; Pronásledování; Reakce.

V závěrečné části Akčního plánu je obsažena stručná indikace uplatnění nástrojů uvedených v Prohlášení Evropské rady k terorismu z března 2004. „*Jedná se o uplatnění konkrétních právních nástrojů Unie do národních právních rádu jednotlivých členských států, jako jsou: evropský zatýkací rozkaz, společné vyšetřovací týmy, rámcové rozhodnutí k boji proti terorismu, rámcové rozhodnutí o praní peněz, Eurojust, Úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie či rámcové rozhodnutí o výkonu příkazu k zajištění majetku nebo důkazů.*“¹⁰⁴

5.1.7 Strategie EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů (2005)

Při vytváření a přijímání této strategie Evropské unie proti radikalizaci a náboru teroristů bylo bráno v úvahu, že většina Evropanů včetně muslimů neuznává extremistické ideologie.

K této strategii je připojen Akční plán, jehož součástí je řada „*měkkých*“ (tj. preventivních) a „*tvrdých*“ (represivních) opatření. Za důležité oblasti jsou pokládány v první řadě média, vzdělávání, integrace, dále rovné šance a mezikulturní dialog.

V boji proti radikalizaci a náboru teroristů si Unie dává za cíl zabránit činnosti sítí a jednotlivců, kteří přivádějí lidi k terorismu, zajistit, aby hlasy většinového proudu převládly nad názory extremistů a podporovat s ještě větší razantností bezpečnost, spravedlnost, demokracii a příležitosti pro všechny.

¹⁰⁴ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 392.

Dále se Unie zavazuje dbát, zda jsou dodržována lidská práva a zajistit, aby reakce na nábor teroristů a radikalizaci byly stále účinné a přiměřené. Unie se za tímto účelem zavázala ke spolupráci s vládami, které tomuto problému čelily, s akademickými experty a muslimskými komunitami v Evropě i mimo ni. Členské státy by měli na plnění této strategie pracovat individuálně i společně za podpory Evropské komise a jiných orgánů Unie. Stupeň aktivity nevládních skupin, tedy komunit, náboženských subjektů a dalších organizací v Evropě se má stát klíčem k úspěchu v boji proti extremistickým názorům a v upozorňování na určité trestné činy.

Unie si ve druhé oblasti dokumentu klade za cíl zajistit, aby se názory umírněných organizací dostaly více do povědomí veřejnosti, a dále podporovat dostupnost mainstreamové literatury a vzdělávání menšin, zejména islamisticky zaměřených. Unie se tímto způsobem snaží zabránit šíření chybných názorů a polopravd, které mohou vést k pocitu historických nespravedlností a ke střetu mezi západní civilizací a islámem. Ve strategii je dále uvedena nutnost prosazování bezpečnosti, spravedlnosti, demokracie a příležitostí pro každého jednotlivce.

Na strategii navazuje akční plán, který byl přijat v prosinci roku 2005. Obsahuje sérii preventivních a represivních opatření proti radikalizaci a náboru teroristů. Plán byl naposledy aktualizován v roce 2008 a není přístupný pro veřejnost.

5.2 Protiteroristické právní nástroje Evropské unie

V návaznosti na hlavní politické nástroje tvořené dokumenty a závěry Evropské rady jsou přijímány konkrétní realizační právní akty Unie zaměřené na boj s mezinárodním terorismem nebo v tomto smyslu na boj s mezinárodním organizovaným zločinem.

Přijaté právní nástroje jsou zaměřeny především do oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech nebo civilní ochrany a na úsek prevence. Jako nejdůležitější právní nástroj Unie zaměřené na boj s terorismem, nebo s ním úzce související, je možno považovat hlavně toto:

- a) „*Prümská smlouva*,
- b) *Europol*,
- c) *Eurojust*,
- d) *Úmluva EU o právní pomoci ve věcech trestních*,

- e) *Společné vyšetřovací týmy,*
- f) *Evropský zatýkací rozkaz.* ¹⁰⁵

Dále sem patří také opatření proti praní peněz, opatření k určení teroristických organizací a teroristů a právní nástroje v oblasti civilní ochrany.

Po 11. září 2001 bylo hlavním úkolem vytvořit v rámci Unie jednotnou definici pojmu terorismus pro trestní účely. Koncem roku 2001 se podařilo zahrnout definici pojmu „*teroristický čin*“ v aktu druhého pilíře Společný postoj Rady o použití zvláštních opatření k boji proti terorismu z prosince 2001. Definici poté přebírá rámcové rozhodnutí Rady o boji proti terorismu z června 2002, a členské státy ji přenesly do svého národního práva.

„Předmětné rámcové rozhodnutí stanoví, že každý členský stát přijme opatření nezbytná k tomu, aby jeho vnitrostátní právo považovalo za teroristický čin úmyslná jednání uvedená níže pod bodem 3 písm. a) až i), která na základě své povahy nebo souvislostí mohou vážně poškodit některou zemi nebo mezinárodní organizaci, pokud jsou spáchána s cílem:

1. *vážně zastrašit obyvatele, nebo*
2. *neoprávněně nutit některou vládu nebo některou mezinárodní organizaci k nějakému jednání nebo upouštět od nějakého jednání,*
3. *vážně destabilizovat nebo rozvrátit základní politické, ústavní, ekonomické nebo společenské struktury některé země nebo některé mezinárodní organizace:*
 - a) *útoky na život nějaké osoby, které mohou způsobit smrt,*
 - b) *útoky na fyzickou integritu nějaké osoby,*
 - c) *únosy nebo braní rukojmích,*
 - d) *způsobení rozsáhlého zničení vládního nebo veřejného zařízení, dopravního systému, zařízení infrastruktury včetně místa nebo*

¹⁰⁵ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 397.

soukromého majetku, které pravděpodobně ohrozí lidský život nebo povede ke značné hospodářské ztrátě,

- e) zmocnění se letadel, lodí nebo jiných prostředků osobní nebo nákladní dopravy,*
- f) výroba, držení, opatřování, doprava, dodávka nebo používání zbraní, výbušnin nebo jaderných, biologických nebo chemických zbraní, jakož i výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní,*
- g) vypuštění nebezpečných látek nebo dodávky vody, elektřiny nebo jiného základního přírodního zdroje, v jejichž důsledku dojde k ohrožení lidského života,*
- h) hrozba spáchání kterýchkoli z činů uvedených pod písmeny a) až h).¹⁰⁶*

Do českého trestního práva bylo unijní vymezení teroristického činu transponováno do skutkových podstat Teroristický útok - § 311 českého trestního zákoníku.

5.3 Nová protiteroristická opatření EU

5.3.1 Návrh směrnice o boji proti terorismu (2015-2020)

Evropský program pro bezpečnost z roku 2015 určí rovněž nutnost aktualizovat stávající trestní legislativu Unie pro boj s terorismem. O to více, že Evropská unie se nyní potýká s narůstajícím počtem osob, které vycestovávají do zahraničí s teroristickými úmysly.

Z tohoto důvodu byl předložen návrh směrnice o boji proti terorismu na léta 2015-2020, který vychází z nutnosti zavést přísnější legislativu postihující nové techniky používané teroristy a dalšími zločinci. Týká se to především jejich pohybu z jedné země do druhé s cílem přípravy nových teroristických útoků. Rámcové rozhodnutí z roku 2002 kriminalizuje jen některé teroristické aktivity, jako je páchaní přímých teroristických činů, účast v činnostech teroristických skupin, jejich financování, veřejné provokace,

¹⁰⁶ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 398.

nábor nových přívrženců terorismu, jejich výcvik, navádění, napomáhání, podněcování a pokusy o teroristické útoky.

Nicméně toto rámcové rozhodnutí výslovně nekriminalizuje tzv. zahraniční teroristické bojovníky, jakož i absolvování teroristického výcviku, jak jej kvalifikuje závazná rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 2178 (2014) a jejichž zavedení také vyžaduje nový Dodatkový protokol Rady Evropy z roku 2015, který tuto rezoluci transponuje.

Evropský program pro bezpečnost (2015-2020) stanovil nový rámec postupu i pro další rozvinutí dosavadní legislativy Unie. V této souvislosti se Komise zavázala předložit v roce 2016 nový předpis k boji s terorismem, které bude zahrnovat i tyto a další nové jevy.

Návrh nové směrnice komplexně postihuje potřeby Unie v boji s terorismem z hlediska současných potřeb. Současně odráží v řadě ohledů prognózovaný vývoj hrozeb, i když si nemůže nárokovat, že počítá se všemi možnostmi. V každém případě se jedná o seriózní legislativní základ pro další postup.

5.3.2 Směrnice č. 2015/849 o opatřeních proti praní peněz nebo financování terorismu

V květnu roku 2015 byla vydána nová směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu. Je to v pořadí již čtvrtá směrnice, která se zabývá praním peněz.

Evropská unie již několik let buduje a zdokonaluje počítačovou síť pro výměnu informací mezi finančními zpravodajskými jednotkami FIU-NET (Financial Intelligence Units), která má usnadnit informovanost zpravodajských služeb. Nedokonalostí ovšem je, že některé informace jsou stále buď všeobecné, nebo málo průkazné. Dále se vyžaduje lepší informovanost mezi příslušnými jednotkami systému a soukromým sektorem a větší transparentnost pohybu finančních prostředků neziskových organizací, které mohou teroristé ovládat nebo s nimi spolupracovat.

Tato nová směrnice č. 2015/849 potvrzuje, že toky peněz získaných nezákonným způsobem mohou poškodit celistvost, stabilitu a pověst finančního sektoru a ohrozit vnitřní trh Unie i mezinárodní rozvoj. Praní peněz, financování terorismu a organizovaná trestná činnost vůbec vyžadují zpřesnění trestněprávního přístupu a zároveň i koordinovanou a cílenou prevenci. Toto opatření však nesmí narušovat nebo omezovat

právní prostředí, které malým a středním podnikům umožňuje růst, aniž by jim vznikaly nadměrné výdaje spojené s dodržováním předpisů.

„Podle článku 1 odst. 3, písmeno a až d) směrnice se za praní peněz považují tato jednání (pokud jsou spáchána úmyslně):

- a) přeměna nebo převod majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti nebo z účasti na takové činnosti, za účelem zatajení nebo zastřešení nezákonného původu majetku nebo za účelem pomoci jakékoliv osobě, která se účastní páčání takové činnosti, aby se vyhnula právním následkům svého jednání,*
- b) zatajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, nakládání, pohybu, práv k majetku nebo jeho vlastnictví s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti nebo z účasti na takové činnosti,*
- c) nabytí, držení nebo užívání majetku s vědomím, v domě jeho obdržení, že tento majetek pochází z trestné činnosti nebo z účasti na takové činnosti,*
- d) účast na spáchání, spolčení ke spáchání, pokus o spáchání, pomoc, usnadňování a návod ke spáchání jakéhokoliv jednání uvedeného v písmenech a), b) a c).“¹⁰⁷*

Jestliže k takovým činnostem došlo na území jiného členského státu nebo na území třetí země, je toto jednání považováno podle směrnice jako praní peněz. Povinnými osobami, na které se směrnice vztahuje, jsou mj. úvěrové instituce, finanční instituce, fyzické nebo právnické osoby při výkonu jejich profesní činnosti, jedná se o auditory, externí účetní a daňové poradce, notáře a jiné samostatně výdělečně činné právníky, jestliže tak činí jménem svého klienta nebo v zastoupení svého klienta při kterékoli finanční transakci nebo transakci s nemovitostmi. Vztahuje se to i na organizování příspěvků nutných k vytvoření, provozování nebo řízení společností, fondů, nadací a podobných útvarů, na osoby obchodující se zbožím, jestliže jsou platby v částce 10 000 eur nebo vyšší prováděny nebo přijímány v hotovosti, a rovněž na poskytovatele služeb včetně hazardních her.

¹⁰⁷ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 401.

Státy by měly přijmout příslušná opatření také k zamezení případných pokusů o zneužití některých mezinárodních nevládních organizací k případnému financování nebo jiné podpoře terorismu.

5.3.3 Akční plán EU ohledně střelných zbraní a výbušnin

Zmíněný Evropský program pro bezpečnost z roku 2015 obsahuje rovněž úkol přesně vymezit právní rámec týkající se střelných zbraní a nelegálního obchodování se střelnými materiály či výbušninami. Kvůli tomu se Rada obrátila na členské státy Unie, Evropskou komisi, Europol a Interpol, aby ve zkráceném termínu zvážily nové postupy a prostředky vyhrazené pro dohled a prodej střelných zbraní.

Krátce po útocích v Paříži 13. listopadu 2015 předložila Evropská komise dvě významné legislativní iniciativy:

„První: Prováděcí nařízení Komise o znehodnocování střelných zbraní. Jde o právní předpis navazující na směrnici o zbraních (91/477/EHS), která stanovuje technické standardy pro znehodnocování některých druhů zbraní

Druhý: Návrh revize směrnice o zbraních (91/477/EHS). Jde o nově navržený text směrnice pozměňující směrnici č. 91/477/EEC o kontrole nabytí a držení zbraní.“¹⁰⁸

Cílem obou legislativních iniciativ je zlepšit koordinaci a ucelit způsob boje proti nedovolenému obchodu se střelnými zbraněmi, náboji a výbušninami zavedením jednotné kategorizace a správních postupů. V této souvislosti vytyčily Evropská komise a Rada Akční plán EU proti nezákonnému obchodování a využívání střelných zbraní a výbušnin jako další krok ke zlepšení pružnější spolupráce v rámci Unie a stejně tak se třetími zeměmi.

„Obě legislativní změny sledují omezení legálně držených zbraní, i když akční plán se v první řadě zaměřuje na zbraně nelegální. Stanovuje přitom čtyři základní priority:

- 1. omezení přístupu k nelegálním střelným zbraním a výbušninám,*
- 2. posílení operativní spolupráce,*

¹⁰⁸ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 402.

3. *zlepšení shromažďování a sdílení operativních informací o střelných zbraních prostřednictvím maximálního využití dostupných nástrojů,*
4. *posílení spolupráce se třetími zeměmi.*¹⁰⁹

U každé priority jsou určeny navazující aktivity, gestoři a lhůty pro jejich splnění. Akční plán zároveň vychází ze zjištění, že zbraně, výbušniny a prekursorů výbušnin jsou v Unii stále snadno dostupné včetně možností jejich získání na internetu.

Pro zdokonalení spolupráce se třetími zeměmi akční plán vychází z toho, že nelegální obchodování se zbraněmi a výbušninami by mělo být součástí jednání s klíčovými partnerskými státy a organizacemi. Toto by mělo přispět k vytváření společných akčních plánů o zbraních a výbušninách s různými institucemi (Europol, Eurojust, CEPOL, Interpol, OSN). Dále také požaduje rozšířit působnost tohoto akčního plánu na území jihovýchodní Evropy, prohloubit spolupráci se zeměmi Blízkého východu a severní Afriky a zlepšit spolupráci s Ukrajinou a Tureckem.

5.3.1 Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) č. 2017/541 o boji proti terorismu

Evropská unie vydala směrnici evropského parlamentu a rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu:

1. *„Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby byla za teroristické trestné činy považována následující úmyslná jednání, vymezená vnitrostátním právem jako trestné činy, která mohou vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, byla-li spáchána s jedním z cílů uvedených v odstavci 2:*
 - a) *útoky ohrožující lidský život;*
 - b) *útoky ohrožující tělesnou integritu člověka;*
 - c) *únos nebo braní rukojmí;*
 - d) *způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého*

¹⁰⁹ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 402.

majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty;

- e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy;*
- f) výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití výbušnin nebo zbraní, včetně chemických, biologických, radiologických nebo jaderných zbraní, jakož i výzkum a vývoj chemických, biologických, radiologických a jaderných zbraní;*
- g) vypouštění nebezpečných látek nebo zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů;*
- h) narušení nebo přerušování dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů;*
- i) neoprávněné zasahování do informačních systémů podle článku 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU¹¹⁰ v případech, kdy se použije čl. 9 odst. 3 nebo čl. 9 odst. 4 písm. b) nebo c) uvedené směrnice, a neoprávněné zasahování do údajů podle článku 5 uvedené směrnice v případech, kdy se použije čl. 9 odst. 4 písm. c) uvedené směrnice;*
- j) výhrůžky spácháním některého z činů uvedených v písmenech a) až i).*

2. *Za cíl podle odstavce 1 se považuje snaha:*

- a) závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo;*
- b) protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela;*
- c) závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace.¹¹¹*

Každé z těchto výše uvedených jednání by také mohlo být považováno za válečné činy. Kdyby, hypoteticky, známí členové Pákistánské zpravodajské služby ISI měli přímo proniknout do indického Kashmiru a provedli násilný akt proti civilistům nebo

¹¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU ze dne 12. srpna 2013 o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV (Úř. věst. L 218, 14.8.2013, s. 8).

¹¹¹ EUROPEAN UNION. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV. In Úřední věstník Evropské unie, Evropská unie. 2017. Dostupné z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32017L0541>>.

vojenským jednotkám, mohla by Indie předpokládat, že jde o akt války. Nicméně kdyby ISI poskytla tajné informace islámské skupině, která bude provádět stejné útoky v jejím zastoupení, bylo by to považováno za teroristický akt. Tudíž rozdíl mezi válečným a teroristickým aktem spočívá v tom, pokud je aktérem stát (válka může být vedena pouze mezi státy) nebo ne.¹¹²

5.4 Boj proti terorismu v rámci České republiky

Česká republika čelí vedle organizovaného zločinu a hospodářských nebo ekologických rizik ohrožení terorismem, jednou ze stěžejních bezpečnostních výzev, stejně jako současný svět. Od útoků na Spojené státy americké dne 11. září 2001 trvá fáze zhoršené mezinárodně-bezpečnostní situace.

I když se Česká republika zatím nestala cílem žádné akce, která by mohla být označena jako teroristický útok klasického charakteru, riziko takového útoku stále trvá. Česká republika je ze strany mezinárodního terorismu vnímána jako aktivně zapojená země do současného celosvětového protiteroristického úsilí a díky tomu je i potenciálním terčem.¹¹³ V souvislosti se členstvím země v Evropské unii a Severoatlantické alianci je důležité případná rizika nepodceňovat odpovídajícím způsobem se na ně připravovat.

Ústředním dokumentem, který se zabývá úsilím o zmírnění zranitelnosti České republiky a jejích zájmů v zahraničí je dokument Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013^{114, 115}.

¹¹² SOULEIMANOV, E., a BELFER, M. *Terorismus : pokus o porozumění*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, s. 218. Sociologické aktuality.

¹¹³ SOULEIMANOV, E., a BELFER, M. *Terorismus : pokus o porozumění*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, s. 116. Sociologické aktuality.

¹¹⁴ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Protiteroristický koordinátor EU [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, © 2018 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx>>.

¹¹⁵ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Protiteroristický koordinátor EU [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, © 2018 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx>>.

Závěr

Na závěr bych rád zrekapitulovat postup při tvorbě bakalářské práce. Nejprve bylo nutné zvolit vhodné téma, týkající se oborové specializace, tj. bezpečnostně právní činnosti. Po výběru tématu již zbývalo vyhledat a shromáždit vhodné zdroje a následně provést deskripci.

Bakalářská práce se zabývá terorismem jako globálním problémem a to jak evropským, tak i mezinárodním. Shrnuje základní informace o islámské víře a vzniku a vývoji islamistických organizací. Hlavní část práce je věnována historicky podstatným, ale i aktuálním projevům islamistických organizací, především IS. Dále jsou obsaženy všechny klíčové protiteroristické nástroje Evropské unie.

V praktické části bakalářské práce jsou zrekapitulovány a rozebrány aktuální projevy IS, dále porovnání s al-Káidou a velká část je věnována náhledu do budoucnosti IS v případě jeho rozpadu.

Podle mého názoru jsou protiteroristická opatření, jako jsou letištní kontroly, kontrola objektů s velkým turistickým zájmem, nebo kontroly na místech s vysokou frekvencí lidí (kluby, nádraží, náměstí) v celku dostačující. Větší problém bych viděl v kontrole a evidenci osob, které přicházejí do Evropské unie v důsledku evropské migrační krize. Ovšem i kdybychom měli možnost evidence všech osob, vždy se může najít jedinec, nebo skupina, která se zradikalizuje sama, jako tomu bylo s útočníky v Orlandu a v Kalifornii.

Takže i přes podle mého názoru dobrá a v tuto chvíli dostačující protiteroristická opatření se zde může kdykoliv vyskytnout teroristický útok, který nám znovu dokáže (útoky z 11. září 2001, útoky v Madridu 2004 a útok v Londýně 2005), že bezpečnostní opatření mají chybu a je zde důvod je zpřísnit. Tato opatření spolu se strachem z terorismu nám bohužel zamezují cestovat beze strachu, anebo se podívat na místa, jako je Egypt, Turecko, Tunisko aj. Bohužel nejde jen o cestování, ale i o další kulturní nebo tradiční akce, jako jsou koncerty, sportovní akce, adventní trhy, obchodní centra, nebo jiná úplně běžná místa s vysokou frekvencí lidí. Určitě ale nejsem názoru, že by měli lidé ze strachu přestat cestovat a chodit do společnosti. Dalším problémem může být rasismus a strach z lidí, kteří vyznávají muslimskou víru. Teroristické útoky jsou spojeny s muslimy a lidé vůči nim mohou mít předsudky nebo se jich mohou bát.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ABDEL-SAMAD, H. *Islámský fašismus : analýza*. Přeložil Vítězslav ČÍŽEK. Praha : Knižní klub, 2016. 184 s. ISBN 978-80-242-5533-0.
2. BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha : Academia, 2016. 296 s. ISBN 978-80-200-2654-5.
3. BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus*. Praha : Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7.
4. CLINTON, B. Donner une ame au XXI.ème siecle. *Le Monde*, 15. 1. 2002.
5. ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno : Barrister & Principal, 2007. 223 s. ISBN 978-80-87029-19-0.
6. DANICS, Š., TUČEK, L. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku : profilace mučednické subkultury*, *Vojenské rozhledy*, 2009, roč. 18 (50), č. 2, s. 52-69, ISSN 2336-2995 (on-line), dostupné z www.vojenskerozhledy.cz.
7. EICHLER, J. *Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelstv*, *The Science for Population Protection*, 2013, roč. 5, č. 1, s. 47-62, ISSN 1803-568X (on-line), Dostupné z WWW: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>.
8. KONZELMANN, G. *Džihád : Velká svatá válka*. Liberec : Dialog, knižní velkoobchod a nakladatelství, 2003. 308 s. ISBN 80-86218-99-66.
9. LHOŤAN, L. *Islám a islamismus v České republice*. 2., dopl. vyd. V Pstruží : Lukáš Lhoťan, 2013. 120 s. ISBN 978-80-904932-3-0.
10. MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno : Centrum strategických studií, 2005. 476 s. ISBN 80-903333-8-9.
11. PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. 434 s. ISBN 978-80-7380-611-8.
12. SOULEIMANOV, E., a BELFER, M. *Terorismus : pokus o porozumění*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. 345 s. 978-80-7419-038-4.
13. WALDMANN, P. *Terrorismus Provokation der Macht*. 2., vollst. Überarb. Ausg. Hamburg : Murmann, 2005. 221 s. ISBN 9783932425097.

Elektronické zdroje

1. A&E TELEVISION NETWORKS, LLC. *Remembering the 1993 World Trade Center Bombing* [online]. © 2018 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z WWW: <<https://www.history.com/news/remembering-the-1993-world-trade-center-bombing>>.
2. BBC. *Paris attacks: What happened on the night* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>>.
3. CABLE NEWS NETWORK. *2015 Charlie Hebdo Attacks Fast Facts* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://edition.cnn.com/2015/01/21/europe/2015-paris-terror-attacks-fast-facts/index.html>>.
4. CABLE NEWS NETWORK. *Denmark terror suspect swore fidelity to ISIS leader on Facebook page* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://edition.cnn.com/2015/02/16/europe/denmark-shootings/>>.
5. CABLE NEWS NETWORK. *Attacker in Nice plotted for months with ,accomplices,‘ prosecutor says* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://edition.cnn.com/2016/07/21/europe/nice-france-attacker-plot-accomplices>>.
6. Co je to islám?. In *Info* [online]. 3.10.2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.info.cz/proc/od-prevtelovani-dusi-k-terorismu-unikatni-projekt-info-cz-ukazuje-islam-jak-ho-neznete-16901.html>>.
7. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *MVCR : Typologie terorismu* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, © 2018 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> />.
8. DEUTSCHE WELLE. *Automatic brakes stopped Berlin truck during Christmas market attack* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.dw.com/en/automatic-brakes-stopped-berlin-truck-during-christmas-market-attack/a-36936455>>.
9. GUARDIAN NEWS AND MEDIA LIMITED OR ITS AFFILIATED COMPANIES. *Paris attack witness: ,he was dressed in black, professional, shooting and killing‘* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <https://www.theguardian.com/world/2015/nov/14/paris-attack-witness-he-was-dressed-in-black-professional-shooting-and-killing>.

10. GUARDIAN NEWS AND MEDIA LIMITED OR ITS AFFILIATED COMPANIES. *Manchester Arena bomb was designed to kill largest number of innocents* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.theguardian.com/uk-news/2017/jun/09/manchester-arena-bomb-designed-kill-largest-number-innocents>>.
11. GUARDIAN NEWS AND MEDIA LIMITED OR ITS AFFILIATED COMPANIES. *Cambrils: five terror suspects killed as second attack follows Las Ramblas* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.theguardian.com/world/2017/aug/17/van-crashes-into-crowd-of-people-barcelona-las-ramblas>>.
12. LOS ANGELES TIMES. *Hunt is on for Brussels bombings suspect; Islamic State warns of more, worse attacks* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.latimes.com/world/europe/la-fg-brussels-airport-explosion-20160322-story.html>>.
13. PBS & WGBH Educational Foundation. World Religions Map [online]. © 2018 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.pbslearningmedia.org/resource/sj14-soc-religmap/world-religions-map/#.Wtov2ohuaUk>>.
14. REUTERS. France in shock after Islamist attacks kill 129 [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <https://www.reuters.com/article/us-france-shooting/france-in-shock-after-islamist-attacks-kill-129-idUSKCN0T22IU20151114>.
15. REUTERS. *Uzbekistan says told West that Stockholm attack suspect was IS recruit* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.reuters.com/article/us-sweden-attack-uzbekistan/uzbekistan-says-told-west-that-stockholm-attack-suspect-was-is-recruit-idUSKBN17G0J1>>.
16. SENGUPTA, K. *Last message left by Westminster attacker Khalid Masood uncovered by security agencies* In *Independent* [online]. 27.5.2017, 19:30 BST [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.independent.co.uk/news/uk/crime/last-message-left-by-westminster-attacker-khalid-masood-uncovered-by-security-agencies-a7706561.html>>.
17. SKY UK. *London Bridge attack: Terrorists ,used steroids ' before attack* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW:

<<https://news.sky.com/story/london-bridge-attack-terrorists-used-steroids-before-attack-11242524>>.

18. TELEGRAPH MEDIA GROUP. *Molenbeek mayor received terror suspects list including on-the-run Salah Abdeslam one month before Paris attacks* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/belgium/12015522/Manhunt-for-Salah-Abdeslam-as-Brussels-reopens-after-Paris-attacks-lockdown-Wednesday-live.html>>.
19. THE NEW YORK TIMES COMPANY. *‘Scene of Carnage’ Inside Sold-Out Paris Concert Hall* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.nytimes.com/2015/11/14/world/europe/paris-attacks.html>>.
20. THE NEW YORK TIMES COMPANY. *Explosion in St. Petersburg, Russia, Kills 11 as Vladimir Putin Visits* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.nytimes.com/2017/04/03/world/europe/st-petersburg-russia-explosion.html>>.
21. Vincent Menichini. [Les gens ressortent...] In *Twitter* [online]. 13.11.2015 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z WWW: <https://twitter.com/v_menichini/status/665293519817457664/video/1>.
22. What happens after ISIS falls?. In *Youtube* [online]. 2.8.2017 [cit. 2018-04-8]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=4Ltr7x8nO2M>>.

Legislativní dokumenty

1. EUROPEAN UNION. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV. In *Úřední věstník Evropské unie, Evropská unie*. 2017. Dostupné z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32017L0541>>.

Seznam zkratek

IS – Islámský stát

ISI - Inter-Service Intelligence

EU – Evropská unie

USA – Spojené státy americké

NATO – Severoatlantická aliance

OSN – Organizace spojených národů

CBRN – Chemical, biological, radiological and nuclear defense

CIA – Central Intelligence Agency

RAID – Recherche, Assistance, Intervention, Dissuasion